

Når den feminine kroppen ønskes vekk

Forhandlinger av kropp og kjønn på nettforumet

My Pro Ana

Maia Kjeldset Siverts

Hovedoppgave ved psykologisk institutt

UNIVERSITETET I OSLO

April 2019

Når den feminine kroppen ønskes vekk

Forhandlinger av kropp og kjønn på nettforumet My Pro Ana

Copyright Maia Kjeldset Siverts

2019

Når den feminine kroppen ønskes vekk: Forhandlinger av kropp og kjønn på nettforumet My
Pro Ana

Maia Kjeldset Siverts

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Tittel: Når den feminine kroppen ønskes vekk - Forhandlinger av kropp og kjønn på nettforumet My Pro Ana

Veiledere: Mona-Iren Hauge og Hilde Bondevik

Denne oppgaven undersøker hvordan forståelser av kropp forhandles fram av kvinner på et internasjonalt nettforum for anoreksi. Kvinnenes forståelser av kropp blir også knyttet opp mot deres forståelse av kjønn og seksualitet. Videre blir forståelsene av kropp sett i sammenheng med rådende kulturelle forståelser av kropp.

Opgavens empiri er hentet fra diskusjonstråder på nettforumet My Pro Ana (forkortet MPA). Begrepet pro-ana refererer til en forestilling om at anoreksi er noe positivt som bør etterstrebes, og ikke en psykisk lidelse. My Pro Ana fokuserer imidlertid mest på å skape en plattform hvor det er plass til å ha en spiseforstyrrelse uten å bli fordømt. En sentral del av dette forumet er diskusjonstråder hvor medlemmer forhandler fram forståelser av kropp. Av den grunn er det diskusjonstrådene som har blitt analysert i denne oppgaven.

Følgende forskningsspørsmål stilles: 1) Hva er det ved kroppen kvinnene på My Pro Ana opplever som problematisk? og 2) Hvilke kropper anerkjennes og hvilke nedvurderes?

Empirien i oppgaven blir analysert med utgangspunkt i Judith Butlers performative teori og Julia Kristevas psykoanalytiske teori. Begrepene den heteroseksuelle matrisen (Butler) og abjeksjon (Kristeva) brukes som analytiske verktøy for å belyse hvilke kulturelle forståelser av kropp kvinnene på My Pro Ana trekker veksler på, og hvordan kvinnene forbinder kropp med kjønn og seksualitet. På den måten tilbyr oppgaven en annen tilnærming til kropp enn den som dominerer i toneangivende psykologi.

Et tema som kommer fram i analysen er at kvinnene på My Pro Ana ikke ønsker å se ut som voksne kvinner. Mange skriver at de hater kroppen sin, særlig bryster og kurver. De er opptatt av å bli tynne, mindre feminine og dermed mindre seksuelle. Det forhandles fram to alternativer til en seksuell, heterofeminin kropp; en svært tynn kropp og en androgyn kropp.

Kvinnene på My Pro Ana forhandler om hvordan kropper bør bli forstått. Om deres måte å rangere tynne og tykke kropper på gir grunn til bekymring, blir et tatt opp i oppgavens diskusjonsdel. Her diskuteres det mulige konsekvenser, også positive, av å bruke pro-ana-sider. Jeg konkluderer med at det per i dag ikke eksisterer nok kunnskap om effektene av å diskutere på sidene til å komme med konkrete råd. Samtidig argumenterer jeg for viktigheten av å forstå hvordan kvinners forhandling av kropp reflekterer kulturelle forståelser av kropp, og tematiserer hvordan klinikere kan implementere denne kunnskapen i sin egen praksis.

Forord

Mange skal takkes for at denne hovedoppgaven til slutt fant sin form. Først vil jeg takke de anonyme kvinnene på My Pro Ana. Det er ikke sikkert dere får lest denne oppgaven, men dere vil være tilstede i tankene mine i lang tid framover. Jeg håper dere etter hvert vil finne aksept for de kroppene dere har og er. Samtidig forstår jeg også hvor krevende det kan være.

En ekstra stor takk rettes mot mine to dyktige veiledere Mona-Iren Hauge og Hilde Bondevik. Uten dere hadde ikke denne oppgaven blitt til. Jeg er glad for at dere holdt ut med meg i en forvirrende tid, særlig du Mona. Takk for at dere stod løpet ut med meg.

Jeg vil rette en stor takk til Pål Bjørby, som lot seg stille til disposisjon i de siste hektiske ukene, og kom med viktige innspill. Dessuten må jeg nevne min gode venn Aurora, som fortalte meg hvordan jeg kunne formulere meg enklere og mer presist. Ellers er jeg utrolig takknemlig for hjelpen fra mine venner Mats og Frithjof. Dere har kommet med uvurderlige innspill. En særlig takk til Mats som har vist meg enormt stor tålmodighet, omtanke og hjelp med å tenke klart. Du er uerstattelig.

En varm takk til Monica og Thomas for at dere passer på helsa mi og får meg til å le, til Ingvild for gode turer og store mengder raushet, til mamma og pappa for at dere gir meg et hav av omsorg og kjærlighet (og betaler viktige regninger), og ikke minst til min søster Miriam fordi du bryr deg om framtiden min.

Til sist en ganske så stor takk til meg selv, for at jeg har holdt motet oppe i en uvanlig slitsom tid, og for at jeg alltid forsøker å bli klokere. Det har vært en spennende prosess å skrive denne oppgaven, og jeg er veldig takknemlig for alt jeg har lært.

Jeg håper at oppgaven være et bidrag til økt kunnskap om kvinners forhold til kropp og kjønn innenfor psykologifaget. Dette temaet engasjerer meg fortsatt, og jeg kommer sannsynligvis til å ville jobbe videre med det i mitt arbeid som kliniker. Jeg har også et inderlig ønske om at det skal bli lettere å være stolt og glad i kroppen sin, også som kvinne. Å skamme seg er en stor belastning, og skammen over kroppen er dessverre alt for present i mange kvinners liv.

Innholdsfortegnelse

1	Introduksjon	1
1.1	Bakgrunn	1
1.2	Pro-ana-nettsider	4
1.3	My Pro Ana (MPA).....	6
1.4	Problemstilling	7
1.5	Avgrensning.....	7
1.6	Oppgavens struktur	8
2	Kontekst og tidligere forskning	9
2.1	Psykologisk forskning på kroppen	9
2.1.1	Kjønne kropper	9
2.2	Forskning på pro-ana-samfunn.....	11
3	Teoretiske forståelser av kropp og kjønn	12
3.1	Det psykoanalytiske perspektivet.....	12
3.1.1	Det abjekte.....	12
3.2	Det poststrukturalistiske perspektivet.....	13
3.2.1	Å gjøre kjønn.....	13
3.2.2	Den heteroseksuelle matrisen	14
3.2.3	Androgynitet.....	15
3.2.4	Å gjøre den tynne kroppen	16
4	Metode	17
4.1	Det empiriske materialet.....	17
4.1.1	Hvorfor My Pro Ana	17
4.1.2	Utvelgelse	18
4.1.3	Systematisering	19
4.1.4	Analyse.....	20
4.2	Analysestrategi.....	20
4.3	Refleksivitet og validitet	21
4.3.1	Avstand til kvinnene på My Pro Ana	22
4.4	Etikk.....	23
4.4.1	Søknad til Norsk senter for forskningsdata (NSD).....	23
4.4.2	Konfidensialitet	23
5	Analyse	25
5.1	De problematiske brystene.....	25
5.1.1	Det er ikke mulig å være nøytral til brystene sine.....	25
5.1.2	Forsøk på å sulte bort den vanskelige voksne kroppen	26
5.1.3	Å ta for mye plass med store bryster	27
5.1.4	Brystene er unyttig fett	29
5.1.5	Oppsummering	32
5.2	Den slanke og den tykke kroppen	32
5.2.1	Kvinnelige former skaper kvalme	32
5.2.2	Den grenseløse kroppen og idealkroppen.....	34
5.2.3	Oppsummering	36
5.3	Drømmen om androgynitet.....	36
5.3.1	Androgyniteten kan vinnes og tapes.....	36
5.3.2	Den androgyne timeglassfiguren finnes	38

5.3.3	Den androgyne som overmenneskelig.....	39
5.3.4	Alt har potensialet til å være kjønnsnøytralt.....	41
5.3.5	Oppsummering	43
6	Diskusjon	44
6.1	Oppsummering av hovedfunn	44
6.2	Bidrag til diskusjonen om pro-ana-samfunn.....	46
6.3	Begrensninger.....	49
7	Avslutning.....	51
	Litteraturliste	52

1 Introduksjon

Kulturelle forventninger knyttet til kropp og utseende spiller en stor rolle i unge kvinners liv. Samtidig har Internett blitt en stadig viktigere arena for å diskutere kropp. Innenfor den subkulturelle sfæren på Internett har det blant annet vokst fram en rekke pro-ana-nettsider de siste tiåra. På pro-ana-sider, altså nettsider som promoterer anoreksi, blir kropp forstått på måter som ikke finner sosial aksept utenfor sidene. Nettsidene vekker bekymring hos fagfolk. Samtidig har flere påpekt at det er en stor overlapp mellom forståelser av kropp på pro-ana-sider og rådende kulturelle forståelser av kropp (Holland, Dickson & Dickson, 2018).

Kulturelle ideer om kropp og feminitet vil ofte bli gjenfunnet i en mer ekstrem form i pro-ana-subkulturen, hvor de typisk får destruktive konsekvenser. Denne oppgaven konsentrerer seg om kvinners egen forhandling av kropp på pro-ana-forumet My Pro Ana. Hovedtemaet er hvordan den feminine kroppen blir forhandlet fram som et problem, noe som også blir sett i lys av nevnte kulturelle forestillinger om kropp. Formålet med oppgaven er å få kunnskap om hvordan kvinner på et pro-ana-forum forhandler fram forståelser av kropp, og hvordan de relaterer kropp til kjønn og seksualitet. Empirien i oppgaven er hentet fra utvalgte diskusjonstråder på My Pro Ana, og blir analysert ved bruk av teoretisk informert analyse. Mer konkret blir analysen informert av poststrukturalistisk og psykoanalytisk teori.

I dette kapittelet blir det gitt en oversikt over hvordan dominerende syn på kropp i Vestlig kultur har regulert kvinners kropper, og hvordan det påvirker kvinner i dag. Dette er et viktig bakteppe for oppgaven. Videre beskrives kvinners forhandling av kropp på pro-anoreksi-sider. Til sist redegjøres det for oppgavens problemstilling, omfang og struktur.

1.1 Bakgrunn

I dagens senmoderne samfunn befinner kroppen seg i forgrunnen av en rekke viktige debatter. Det foregår kontinuerlig forhandling om hva kroppen er, og hvordan vi skal forholde oss til den. Disse forhandlingene skjer på et overordnet kulturelt nivå, innenfor ulike faglige disipliner, og i hverdagslige settinger på jobb, skole og ikke minst på sosiale medier.

I Vestlig kultur har kvinners kropper alltid vært gjenstand for forhandling. Blant de temaene som har blitt debattert offentlig er frisyre, skjørtelengde, behåring, riktig kosthold, bruk av bh, deltakelse i idrett og slankemetoder (Kelly & Hoerl, 2015). Debattene viser at det blir stilt mange krav til kvinners kropper. Slik er det fortsatt. Blant annet møter dagens kvinner et skjønnhetsideal flere har betegnet som uopnåelig (Boffey, 2015; Levine &

Smolak, 2018). En del av idealet dreier seg om at kvinner må være tynne, unge, hvite og ha ren hud (Fahs, 2017; Soukup & Dvoráková, 2016; Widdows, 2018). Stadig flere kvinner går langt for å møte dette idealet, som for eksempel ved bruk av medikamenter for å gå ned i vekt, eller ulike former for plastisk kirurgi (Grogan, 2016).

Kulturelle forventninger til kvinners utseende henger sammen med forestillinger om kropp og femininitet (Frederick, Forbes, Jenkins, Reynolds & Walters, 2015). I en rekke kulturer har en kvinne blitt sett på som et begjærsobjekt, og hennes verdi har vært assosiert med hvordan hun ser ut. Kvinners kropper har derfor blitt tillagt stor betydning (Fredrickson & Roberts, 1997). Det sterke fokuset på kvinnen som kropp, har bidratt til at femininitet har blitt kodet som passivt, seksuelt og dekorativt i en rekke kulturer (Drake, Primeaux & Thomas, 2018; Fahs, 2017).

Spesielt seksualiteten har blitt tett forbundet med det feminine. I mange land, særlig i Vesten, har kvinner blitt fremstilt som både hyperseksuelle og uskyldige, tilgjengelige og uopnåelige. Kvinners kropper har med andre ord blitt koblet til seksualitet på svært motsetningsfylte måter (Beauvoir, 2000; Bordo). Flere har da også påpekt hvor sammensatte og motstridende krav som rettes mot kvinners utseende og atferd (Skårderud, 2004).

Et godt eksempel er kvinners appetitt, som har blitt et symbol på grenseløs seksualitet (Bordo, 2004). Fordi tynne kropper signaliserer mangel på appetitt, har de ofte blitt assosiert med selvbeherskelse og dydighet (Bordo, 2004; Grogan, 2016; Holmes, 2016). Den tynne kroppens høye status har altså en kobling til ideer om regulering av kvinnelig seksualitet.

Slike kulturelle forståelser av femininitet legger sterke føringer for hvordan kvinner relaterer til egen kropp og forhandler kropp (Grogan, 2016; McKinley, 2017). For eksempel vil kravet om å være tynn være med på å avgjøre hvordan kvinner forhandler fram hvilke kropper som er vakre og stygge. Mange kvinner opplever også at de ikke lever opp til de kulturelle forventningene om hvordan de bør se ut, og skammer seg over det (Lupton, 2018; McKinley, 2017). Dette er ikke ny kunnskap. I flere tiår har det blitt påpekt at kulturelle ideer omkring kvinnelig skjønnhet bidrar til mer kroppspress (Fahs, 2017; Kelly & Hoerl, 2015).

Et annet forhold som kan bidra til kroppspress, er kroppens symbolske betydning i dagens samfunn. Flere har argumentert for at kroppen i økende grad blir framstilt som en forlengelse av selvet (Budgeon, 2003; Madsen, 2010; Segal, 2015; Skårderud, 2013). For eksempel vil en tynn kropp ofte bli forstått som et uttrykk for selvkontroll, viljestyrke og god helse, mens en tykk kropp tilsier at du er lat, dum og mangler impulskontroll (Schwartzman, 2015; Segal, 2015). Utseendet blir altså brukt til å vurdere en persons helse, men også hennes personlighet og moral. Blant annet Holland et.al. (2018) har knyttet denne tendensen til det

de betegner som en Vestlig ideologi; «helseisme» (s. 523). Innenfor helseismen blir helse og moral sidestilt; helse er noe individet er personlig ansvarlig for (Holland et.al., 2018).

Opplevelsen av å bli vurdert på bakgrunn av utseendet gjør unge kvinner og menn usikre på seg selv (Vrabel, 2018). Blant norske ungdommer oppgir 59 % av jentene og 23 % av guttene at de merker et kroppspress i hverdagen (Rosa, 2018). I en Ungdata-rapport rapporterer 70 % av tenåringene at de merker et press om å «ha en bra kropp», og 35 % av jentene oppgir mye eller svært mye press (Bakken, 2018). Andre vestlige land opererer med lignende tall. I en britisk undersøkelse rapporterte to av tre jenter mellom 11 og 21 år at de var misfornøyde med utseendet sitt. Videre følte 80 % av jentene at utseendet var det viktigste ved dem selv (J. Burns, 2016).

Flere undersøkelser viser at press knyttet til hvordan kroppen bør se ut starter tidligere enn før (Rosa, 2018; Vrabel, 2018). I en rapport utført av Press oppga 46 % av dagens 12-åringene at de ville endre på noe ved utseendet sitt. Blant alle jentene i undersøkelsen (fra 12-19 år) var dette tallet 68 % (Nylander, 2018, s. 30). I en britisk undersøkelse hvor 78 000 tenåringer deltok oppga to av tre jenter på 14 og 15 år at de ønsket å gå ned i vekt (Boffey, 2015). Det fremkom også i undersøkelsen at andelen jenter med høy selvfølelse er synkende.

Disse tallene viser at for mange av dagens unge er kroppen blitt et sentralt endringsprosjekt. De viser også at jenter opplever et mye sterkere kroppspress enn gutter (Grogan, 2016; Vrabel, 2018). Som en respons på dette utvikler flere jenter et instrumentelt forhold til kroppen, sammenligner seg med andre, og ser på seg selv som et objekt, ifølge flere forskere (Fardouly, Diedrichs, Vartanian & Halliwell, 2015; Young, 2005). Eksempelvis viser studier at jenter som bruker mye tid på sosiale medier, rapporterte om mer misnøye med egen vekt og selvobjektivering (Fardouly et.al., 2015; Nylander, 2018). Å ofte legge ut bilder på sosiale medier bidro også til større misnøye med egen kropp blant jenter (Piercy, 2018).

For unge jenter og kvinner får forventninger til kropp og utseende ulike konsekvenser. For noen bidrar det til utvikling av spiseforstyrrelser. For de fleste resulterer det i misnøye med kroppen (Bordo, 2004; Holland et.al. 2018; Holmes, 2016). Det er altså et kontinuum av måter å forholde seg til kroppen på som blir regulert av dagens utseende-normer, med spiseforstyrrelser i den ene enden og et uproblematisk forhold til kropp i den andre (Holmes, 2016; McKinley, 2017; White et.al., 2016). Et absolutt skille mellom anorektikere og friske kvinner tilslører dette kontinuumet (Holland et.al., 2018; Holmes, 2016; Soukup & Dvoráková, 2016).

Kulturelle ideer om at kvinner skal være tynne og ikke oppta for mye plass påvirker som nevnt alle kvinner, både dem som utvikler spiseforstyrrelser og dem som ikke gjør det

(Bordo, 2004; Garner, Garfinkel, Schwartz & Thompson, 1980; Grosz, 2018). Det er derfor all grunn til å tro at kulturelle normer kan være med på å forklare hvorfor kvinner og jenter utgjør 90 % av dem som utvikler anoreksi og andre spiseforstyrrelser (Sarnier-Levin, Canetti, Latzer, Bonne, Lerer & Bachar, 2018). I forlengelse av dette kan kulturelle normer også være med på å forklare pro-ana-nettsidenes appell blant unge kvinner (Holland et.al., 2018).

1.2 Pro-ana-nettsider

Kvinneres forhold til egen kropp har lenge vært et tema jeg har hatt lyst til å utforske. Dette er av personlig interesse for meg; jeg er selv kvinne og har hatt anoreksi. Inspirert av teoretiske perspektiver fra blant annet Judith Butler, begynte jeg å interessere meg for hvordan kvinner selv forhandler kroppens betydning. Jeg ønsket dessuten å forstå kvinnes forhandlinger av kropp i lys av kulturelle forståelser av kropp og kjønn.

Da jeg begynte å lete etter empiri, ønsket jeg å belyse både normative og avvikende måter kvinner snakker om kropp på. Et sted jeg oppdaget at unge kvinner selv diskuterer krav til kvinners kropp, var på pro-ana-sidene på Internett. Pro-ana-nettsider vekket min interesse fordi forståelsene av kropp som kommer til uttrykk på disse sidene avviker fra kulturelt akseptable måter å snakke om kroppen på. Til å begynne med ønsket jeg å sammenligne hvordan kvinners kropp ble presentert på populære blogger og på pro-ana nettsider. Blogger regnes som vanlige, mens pro-ana-nettsider anses som noe unge kvinner ikke bør være opptatt av (Holland et.al., 2018). Derfor tenkte jeg det ville være interessant å analysere disse nettsidene i lys av hverandre.

Etter hvert bestemte jeg meg imidlertid for å avgrense analysen til diskusjonstråder på pro-ana-nettsider. Grunnen til dette var at det foregikk mange reelle diskusjoner på pro-ana-sidene. Flere sider inneholdt kontinuerlig dialog mellom dem som deltok i diskusjonstrådene. På bloggene derimot oppstod det kun direkte meningsbrytning i kommentarfeltet, og kun bloggeren fikk sette dagsorden. Jeg konkluderte derfor med at et pro-ana-nettsted ville gi meg mest innsikt i forhandlingsprosesser kvinner imellom. I litteraturgjennomgangen jeg foretok meg fremkom det dessuten at forholdsvis lite var skrevet om hvordan kvinner på pro-ana-forum selv forhandler kropp og kjønn. Det ble derfor viktig for meg å komme tett på pro-ana-samfunnet, blant annet med tanke på å få fram perspektivene til kvinner på slike fora.

Pro-ana-nettsamfunn har skapt bekymring siden slutten av 90-tallet (Holland et.al., 2018). På pro-ana-sider diskuterer medlemmer problemstillinger knyttet til kropp, utseende og slanking (Soukup & Dvoráková, 2016). Flere pro-ana-sider framstiller anoreksi som en

livsstil, og ikke som en psykisk lidelse. Å være mager blir ofte forstått som en bragd for de mest dedikerte, det samme gjelder symptomer på anoreksi. Sidene har derfor blitt kritisert for å normalisere anoreksi. Flere pro-ana-sider er imidlertid mest opptatt av å etablere et ikke-dømmende miljø hvor det er trygt å snakke om anoreksi (Holland et.al., 2018).

Pro-ana-sider inneholder slanketips, bilder av tynne mennesker kalt «thinspiration», sultekonkurranser, samtaler om daglig kaloriinntak, rangering av kropper og oppdateringer om vekt (Boero & Pascoe, 2012). Både mennesker med og uten spiseforstyrrelser oppsøker pro-ana-sider. Mange har vært bekymret for sidenes påvirkningskraft, og flere sider har derfor blitt forsøkt fjernet. Imidlertid har det dukket opp nye sider og nettsamfunn like raskt som de gamle har blitt lagt ned (Dias, 200; Holland et.al., 2018; Williams & Riley, 2013).

Noen pro-ana-sider har høy aktivitet. Det meste av denne aktiviteten viser seg gjennom deltakelse i ulike chatte-forum og diskusjonstråder. Der blir det skrevet om kropp på måter som ikke er allment akseptert. Kvinnene på sidene streber etter en radmager kropp som i samfunnet for øvrig blir assosiert med psykisk sykdom. Det kritiske blikket fra storsamfunnet har imidlertid mindre betydning for kvinnene på sidene enn den massive støtten fra likesinnede. Støtten kvinnene opplever knyttet til det å sulte seg genererer også en sterk tilhørighet til pro-ana-subkulturen (Bilgrei, 2018).

De fleste som deltar på pro-ana-sider er unge kvinner med et negativt forhold til egen kropp. I diskusjonstrådene på sidene kan kvinnene diskutere fritt med hverandre uten å bli irettesatt. Selv om det å sulte seg blir framsnakket, skaper mange temaer usikkerhet og konflikt. I tillegg er innholdet på sidene både personlig og følelsesmessig komplekst. Dette har gjort meg nysgjerrig på hvordan kvinnene på sidene går fram når de forhandler kropp. Det er for eksempel mulig at pro-ana-sidene fungerer som en plattform for utprøving av ulike selvforståelser, og avklaring av forholdet til egen kropp (Holland et.al., 2018). Av den grunn inneholder sidene viktig informasjon for dem som ønsker å få innsikt i kvinners forståelser av kropp, kjønn og seksualitet (Holland et.al., 2018).

Både kvinner med spiseforstyrrelser og kvinner på pro-ana-sider blir normalt snakket om fra privilegerte posisjoner. Som psykologistudent skriver jeg også fra en privilegert posisjon (Day & Keys, 2008; Morrow, Hawkins & Kern, 2015). I denne oppgaven har jeg vært opptatt av å utforske hvordan kvinner selv forstår sin livsverden, og sitt forhold til kroppen. Dette er nyttig kunnskap for helsepersonell som ønsker å få økt forståelse av kvinners forhold til kropp og kjønn. Fordi jeg ønsket å løfte fram perspektivene til kvinner som ofte har blitt representert av andre, valgte jeg å benytte meg av kvalitativ forskning. I metodedelene vil jeg beskrive kjennetegnene ved slik forskning.

Pro-ana-sider har altså vært en inngang til å forstå kvinners forhandling av kropp, som er temaet for denne oppgaven. Det er forhandling av kropp i utvalgte diskusjonstråder på pro-ana-forumet My Pro Ana som blir analysert i oppgaven.

1.3 My Pro Ana (MPA)

My Pro Ana (forkortet MPA) er et engelskspråklig, internasjonalt pro-ana-samfunn. My Pro Ana ser ut til å ha blitt opprettet våren 2009. Medlemstallet øker raskt, fra rundt 270 000 da jeg oppdaget det i april 2017, til 379 000 i april 2019. Medlemmene ser ut til å komme fra en rekke land i Europa, Asia, og fra USA. Det er også flere medlemmer fra Skandinavia, og det finnes enkelte tråder på norsk.

Flere underfora eksisterer på MPA, for eksempel ett for LQBT-personer. Her kan medlemmer diskutere utfordringer knyttet til det å både være skeiv og å ha en spiseforstyrrelse. Det største underforumet er imidlertid viet diskusjon av anoreksi. Dette forumet består av over 225 000 diskusjonstråder. Det eksisterer også lukkede underforum hvor medlemmer poster «thinspiration», eller igangsetter sultekonkurranser. Slike fora har jeg ikke bedt om tilgang på. Jeg tar høyde for at dette kan påvirke bredden i det empiriske materialet. Blant annet kan det innebære at jeg ikke får tilgang på diskusjoner med et mer tydelig pro-anoreksi-budskap, eller annet kontroversielt innhold.

Temaer som går igjen på MPA er fasting, metoder for vektnedgang, svingende selvfølelse, daglig kaloriinntak og rehabilitering. Medlemmer på forumet kan poste og kommentere innlegg, men må da være innlogget («post» og «innlegg» vil bli brukt som synonymer i denne oppgaven). Et medlem starter en diskusjonstråd ved å poste et innlegg. Andre medlemmer kan besvare innlegget ved å poste kommentarer i samme tråd. De kan også svare direkte på hverandres kommentarer.

Administratorene skriver at deltakelse på MPA kan ha ulike formål. Noen medlemmer kan være pro-ana, de kan ha (hatt) en spiseforstyrrelse, eller de kan ha et ønske om å gå ned i vekt. Selv vil administratorene bidra til rehabilitering. Ifølge retningslinjene de har utviklet må alle være støttende overfor hverandre. Det er ikke lov til å omtale andre på nedsettende måter, stille spørsmålstegn ved hvorvidt de har en spiseforstyrrelse eller bedrive «fatshaming.» Disse reglene håndheves av MPAs moderatører, som kontrollerer alt innholdet på forumet.

MPA er altså regulert av administratører som ikke vil promotere anoreksi. På den måten kan det diskuteres i hvilken grad MPA er en pro-ana-side eller en rehabiliteringsside.

Samtidig viser studier at det er glidende overganger mellom pro-ana-sider og rehabiliteringssider (Digitale, 2010; Holland et.al., 2018). Det gjelder både hvordan forhandling skjer, hva det forhandles om, og hvordan sidene rent faktisk fungerer. Mange pro-ana-sider anerkjenner dessuten at spiseforstyrrelser er lidelser, samtidig som medlemmene oppmuntrer til vektnedgang (Riley, Rodham & Gavin, 2009; Rodgers, Lowy, Halperin & Franko, 2015). Dette paradokset blir undersøkt i oppgavens diskusjonsdel.

De strenge reglene på MPA bidrar til at diskusjonene i trådene holder et saklig og respektfullt nivå. Dette gir mulighet til å forstå hvordan kvinnene forholder seg til kropp og kjønn, og er en av grunnene til at jeg har ønsket fordype meg i nettopp MPA. Samtidig opplever jeg at MPA fungerer som en pro-ana-side fordi kvinnenes forhandlinger inkluderer tips for å gå mest mulig ned i vekt, deling av «thinspiration» og devaluering av det å være tykk. På dette området framstår MPA som en hvilken som helst annen pro-ana-side.

1.4 Problemstilling

Denne oppgaven har følgende problemstilling: Hvordan forhandler kvinner kropp og kjønn på nettforumet My Pro Ana (MPA)? For å utdype problemstillingen har jeg utforsket følgende spørsmål: 1) Hva er det ved kroppen kvinnene opplever som problematisk? og 2) Hvilke kropper anerkjennes av kvinnene og hvilke kropper nedvurderer de?

Opgavens empiriske grunnlag består av diskusjonstråder fra nettstedet My Pro Ana. Diskusjonstrådene der kvinnene forhandler kropp er analysert i lys av to teoretiske tilnærminger; poststrukturalistiske perspektiver utviklet av Judith Butler og psykoanalytiske perspektiver utviklet av Julia Kristeva.

1.5 Avgrensning

Kroppen i denne oppgaven er den kroppen kvinnene på MPA forhandler fram, individuelt og kollektivt. Det er med andre ord ikke en faktisk, fysisk kropp, men snarere forestillingene kvinnene har om kropp som er i fokus. Kroppen blir belyst ved å se på hvordan kvinnene skriver om kroppen, det de gjør med den, og om kroppslige opplevelser de har. Kvinnenes forhold til estetikk, kjønn, og sosiale relasjoner blir også tematisert. Oppgaven tar ikke sikte på å si noe om eventuelle diagnostiske forhold som viser seg i forhandlingen av kropp. Psykisk sykdom hos kvinnene er i det hele tatt ikke et fokus i denne oppgaven, men blir tematisert i den avsluttende diskusjonen.

Selv om flere har forsket på forhandling som foregår på pro-ana-forum, kan denne oppgaven tilby en dypere forståelse av hvilke aspekter ved kroppen som blir problematiske for kvinnene på slike fora. Oppgaven ser på betydningen kroppen har for kvinner selv, samt hvordan den påvirker deres relasjon til menn, og til det å være kvinne. Hierarkier mellom ulike kropper blir også anskueliggjort, og den androgyne kroppen får større oppmerksomhet enn i andre undersøkelser av pro-ana-sider. I tillegg belyser oppgaven hvordan kulturelle forståelser av kropp informerer forhandlingene av kropp blant kvinnene på MPA.

Opgaven tar ikke for seg menn sin forståelse av kropp, selv om det er mange av dem på MPA. Dette skyldes et ønske om å gå i dybden av hvordan kvinner forstår og forhandler kropp seg imellom. Imidlertid blir forståelsen av kropp hos ikke-binære (med kvinnekropper) tatt opp i analysen av androgynitet. For øvrig fokuserer ikke oppgaven på konsekvensene av å bruke pro-ana-sider generelt, selv om dette er et tema i diskusjonsdelen. Derimot konsentrerer oppgaven seg om innholdet på én bestemt pro-ana-side, og gransker forhandlingene som foregår der.

1.6 Oppgavens struktur

Opgavens første kapittel utgjør en introduksjon til de temaene som skal bli belyst, og til problemstillingen som har blitt reist. I andre kapittel redegjør jeg for kroppens plass innenfor psykologifaget. Her presenterer jeg den naturalistiske kroppen og dens betydning for psykologiens forståelse av kjønn. I tredje kapittel forankrer jeg oppgaven teoretisk. Teoriene som blir beskrevet blir også brukt som en del av analysestrategien i oppgaven.

I fjerde kapittel gjennomgår jeg de metodologiske valgene jeg har tatt, og redegjør for sentrale trekk ved arbeidsprosessen. I femte kapittel analyserer jeg empiri fra My Pro Ana. Dette kapittelet er tredelt; først tar jeg for meg kvinnenenes forhold til bryster, deretter deres forhold til ulike kropper og feminiteter, og i siste del undersøker jeg deres forhold til den androgyne kroppen. I sjette kapittel oppsummerer jeg hovedfunnene i analysedelen, og diskuterer implikasjonene av de temaene jeg har løftet fram, både for psykologifaget og for samfunnet generelt.

2 Kontekst og tidligere forskning

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for bakgrunnen for oppgaven. Først vil jeg ta for meg det dominerende perspektivet på kroppen innenfor psykologifaget. Deretter redegjør jeg kort for forskning på pro-ana-sidene, som særlig har konsentrert seg om konsekvensene av å bruke sidene.

2.1 Psykologisk forskning på kroppen

Innenfor tradisjonell psykologi har kroppen blitt lite tematisert (Shilling, 2013). Dette er ikke psykologien alene om. Som Price & Shildrick (2017) skriver: «The status of the body within the dominant Western intellectual tradition has largely been one of absence or dismissal» (s. 1). I den grad kroppen har blitt tematisert i tradisjonell psykologi, har det vært med utgangspunkt i en naturvitenskapelig optikk hvor kroppen er statisk, uten historie, kjønn eller alder (Hauge, 2002). Det er altså en dekontekstualisert, biologisk kropp som har blitt studert.

For tradisjonell psykologi har mentale prosesser vært det primære studieobjektet (Misra & Gergen, 1993). Dette innebærer ikke at kroppen har vært ekskludert fra faget, men at den har blitt konseptualisert som mindre viktig, og at forståelsen av kroppen har vært unyansert og fragmentert (Cromby, 2015; Segal, 2015). Ifølge psykolog Cromby (2015) har ikke kroppen blitt teoretisert som en grunnleggende og integrert del av vår subjektive erfaring i tradisjonell psykologi. I stedet har psykologisk teori og forskning forholdt seg til kroppen som en av mange variabler. Den generelle tendensen i psykologien har inntil de senere år vært å se på kroppen som et stabilt, målbart objekt (Cromby, 2015; M. Johnson, 2016; Segal, 2015).

2.1.1 Kjønnede kropper

I den grad kroppen har blitt studert i tradisjonell psykologi har det som nevnt vært den biologiske kroppen. Ofte har den biologiske kroppen blitt brukt til å legitimere sosiale hierarkier, inkludert hierarkier basert på kjønn (Shilling, 2013). For eksempel har kvinners kropper gjennomgående blitt betegnet som svake og ustabile, hvilket har bidratt til å understøtte strukturer som har opprettholdt den mannlige dominansen i samfunnet (Beauvoir, 2000; K. Johnson & Martínez-Guzmán, 2019; Price & Shildrick, 2017; Shilling, 2013).

Patologiseringen av kvinnekroppen har foregått parallelt med (og ikke på tross av) framveksten av sosiale vitenskaper og naturvitenskaper helt siden opplysningstiden (Shilling,

2013). Eksempelvis skrev en av psykologiens grunnleggere, Gustave Le Bon (1841-1931), at kvinner representerte den laveste formen for menneskelig evolusjon; de befant seg nærmere barn og villmenn enn siviliserte menn (Shilling, 2013). Le Bon konkluderte slik på bakgrunn av målinger han hadde gjort av 13 hodeskaller. Le Bon og andre forskere argumenterte for at dersom kvinner fikk utdanning ville hjernene deres bli overbelastet, og at det ville gå ut over deres reproduktive evner (Shilling, 2013).

Når kjønn blir undersøkt i deler av dagens psykologi, brukes gjennomsnittsforskjeller, mellom kvinner og menn, for eksempel i hormonnivåer, til å anta at kvinner og menn er kvalitativt forskjellige som grupper, og har komplementerende egenskaper (Brannon, 2016; Prentice & Miller, 2007; Shilling, 2013). Forskjeller kvinner imellom har i liten grad vært et fokus (Nielsen, 2017). Flere har derfor argumentert for at psykologifaget har bidratt til å repetere et essensialistisk syn på kjønn (Brannon, 2016; Hauge, 2005; Nielsen, 2017).

Også i dag benyttes naturalistiske argumenter for å befeste den gjeldende samfunnsordenen som naturlig og uforanderlig, og for å forsvare kjønnete privilegier (Grosz, 2018). Denne retorikken har vært med på å legitimere overordnede sosiale strukturer som heteronormativitet, mannlig dominans og kjernefamilien (Grosz, 2018; Shilling, 2013). Vektingen av naturgitte forskjeller står også sterkt i tradisjonell psykologi. Selv om for eksempel den biopsykososiale modellen ser på miljøet som en faktor, tillegges fortsatt biologiske faktorer større forklaringskraft (Carr, 2016; Brannon, 2016; Holmes, 2016).

Individets sosiale miljø har altså fått en underordnet plass i tradisjonell psykologi (Carr, 2016; Cromby, 2015; Misra & Gergen, 1993). Ofte har miljøet omkring individet blitt redusert til en eller flere variabler. På den måten har psykologifaget opprettholdt et kunstig skille mellom det indre og det ytre, det psykiske og det sosiale, den enkelte kroppen og de kulturelle samtalen om kropp (Cromby, 2015; Misra & Gergen, 1993). I denne oppgaven blir derimot både kultur, kropp og individ betraktet som dynamiske fenomener som gjensidig konstituerer hverandre. Det innebærer også at meningen vi tilskriver dem stadig endres, blant annet gjennom språklig forhandling (Shilling, 2013).

Toneangivende psykologi har som nevnt i hovedsak hatt et biologisk orientert perspektiv på kroppen. Samtidig eksisterer det perspektiver som forstår kroppen på helt andre måter, blant annet sosialkonstruktivisme og kulturpsykologi (Misra & Gergen, 1993; Shilling, 2013). Slike perspektiver er bedre egnet til å belyse hvordan kvinner selv forhandler kropp (Hauge, 2005). I denne oppgaven blir derfor slike perspektiver benyttet i analysen av kropp.

2.2 Forskning på pro-ana-samfunn

Mange har uttrykt bekymring for innholdet på pro-ana-forum (Holland et.al., 2018; Williams & Riley, 2013). Bekymringen er i all hovedsak knyttet til en forestilling om at slike fora promoterer spiseforstyrrelser og utsetter sårbare grupper for en helserisiko (Holland et.al., 2018, s. 523). Det antas at å bruke slike fora kan bidra til utvikling eller opprettholdelse av et helseskadelig forhold til kropp og mat. Følgelig har forskningsfeltet omkring pro-ana-forum i all hovedsak konsentrert seg om konsekvenser av å bruke foraene.

Det er usikkert hva slags konsekvenser det å bruke pro-ana-sider har, noe som kan skyldes at innholdet på de ulike sidene varierer kraftig (Williams & Riley, 2013; Yom-Tov, Brunstein-Klomek, Hadas, Tamir & Fennig, 2016). Enkelte har funnet at bruk av sidene forsterker en identitet som spiseforstyrret og motvirker rehabilitering (Boniel-Nissim & Latzer, 2016). Det er samtidig lite kunnskap om hvor mange av dem som oppsøker pro-ana-forum som ender opp med å utvikle spiseforstyrrelser.

En metastudie av forskning på pro-ana-sider fant at eksponering for slike sider forholdsvis hyppig resulterte i dietter, dårligere kroppsbilde og negative følelser (Rodgers et.al., 2015). De samme effektene kan imidlertid gjenfinnes hos kvinner som har blitt eksponert for tynne eller trente idealkropper i media (Benton & Karazsia, 2015; Robinson, Prichard, Nikolaidis, Drummond, Drummond & Tiggemann, 2017).

Interessant nok tyder flere studier på at mange kvinner opplever det som positivt å befinne seg på et pro-ana-forum. I sin toneangivende studie fra 2003, oppdaget Karen Dias at kvinner på tvers av ulike pro-ana-forum oppga at de kunne uttrykke ambivalente følelser mer fritt på forumene enn i offentligheten for øvrig. Dias (2003) beskriver pro-ana-sidene som et trygt tilholdssted for kvinner som kjenner seg stigmatisert av storsamfunnet, og som vil dele og få anerkjennelse for ambivalente følelser knyttet til det å ha en spiseforstyrrelse.

Lignende positive aspekter ved pro-ana-forum kom til syne i studiene til Chang & Bazarova (2016), Digitale (2010), Ferreday (2003), Mussolini et.al. (2015) og Warin (2006). Etter hvert har flere forskere påpekt at pro-ana-sider kan være oppbyggelige for dem som bruker dem (Holland et.al., 2018; Williams & Riley, 2013; Yom-Tov et.al., 2016). Flere har også rettet søkelyset mot de glidende overgangene mellom innholdet på pro-ana-sider og pro-rehabilitering-sider (Holland et.al., 2018; Riley et.al., 2009).

Denne oppgaven fokuserer mer på innholdet på pro-ana-sidene enn på konsekvensene av sidene. Fordeler og ulemper ved sidene ut fra et klinisk perspektiv vil allikevel bli drøftet i diskusjonskapittelet. I det følgende redegjør jeg for teoriene som har informert analysen.

3 Teoretiske forståelser av kropp og kjønn

I dette kapittelet redegjør jeg for de teoretiske perspektivene jeg benytter i analysen. Judith Butlers performative teori kan belyse hvordan kvinnene på MPA forhandler kropp i relasjon til kjønnede normer. Julia Kristevas teori om «det abjekte» er på sin side et nyttig analyseredskap for å forstå kvinnenens avvisning av den feminine kroppen. Først vil jeg imidlertid si noe generelt om det teoretiske landskapet oppgaven befinner seg i.

I forrige kapittel fremkom det at forestillingen om den biologiske kroppen har dominert på psykologifeltet. Kroppen er imidlertid mer enn det som fremkommer i tradisjonell psykologi. En rekke såkalte sosialkonstruktivistiske tilnærminger ser for eksempel på forståelser av kroppen som helt eller delvis skapt av samfunnet (Shilling, 2013). Kroppen blir altså forstått som et sosialt og kulturelt produkt, noe som blant annet blir tatt opp i tilnærmingen poststrukturalisme, som ser på hvordan kroppen får betydning gjennom språket. På denne måten representerer sosialkonstruktivistiske tilnærminger et alternativ til en naturalistisk forståelse av kroppen, der kroppen er en gitt og statisk størrelse (Shilling, 2013).

I denne oppgaven kombinerer jeg teorier fra to epistemologiske tradisjoner; poststrukturalisme (Butler) og psykoanalyse (Kristeva). Hver for seg gir disse teori-tradisjonene et ufullstendig bilde av kroppen. De representerer ulike kunnskapsposisjoner, og tilbyr ulike forståelser av kroppen. Lest opp mot hverandre kan de imidlertid gi hverandre motstand, og på den måten bidra til en mer kompleks forståelse av kroppen (Phillips, 2014).

3.1 Det psykoanalytiske perspektivet

3.1.1 Det abjekte

Det abjekte i Julia Kristevas forfatterskap har forankring både i psykoanalyse og poststrukturalisme. Psykoanalysen undersøker blant annet hvordan identiteten utvikles (Frosh, 2016). Kristeva forstår identiteten som mangetydig og flytende, noe som kommer til uttrykk i hennes teori om «det abjekte» i verket *Powers of Horror* fra 1982.

Begrepet abjeksjon henspiller på meningskollaps ved at skillet mellom subjekt og objekt går i oppløsning. Abjeksjon handler altså om trusselen om å gå i oppløsning som subjekt (Grosz, 1992; Kristeva, 1982). Det er en slik overordnet forståelse av begrepet abjeksjon som blir brukt i denne oppgaven.

Det er blant annet i møte med det som en gang har vært en del av kroppen at det abjekte blir synlig. Kroppsvæsker, blod og sår er abjekte fenomener som individet må avvise

for å opprettholde sine egne grenser (Kristeva, 1982). Det abjekte belyser altså hvordan subjektet blir dannet og opprettholdt gjennom eksklusjonsprosesser (Kristeva, 1982).

For å utdype: Kristevas *jeg* blir dannet parallelt med det som er fremmed for jeget. Vi kan si at det fremmede blir etablert nettopp ved at jeget støter det bort. Som Kristeva selv skriver: «I expel *myself*, I spit *myself out*, I abject *myself* within the same motion through which “I” claim to establish *myself*» (Kristeva, 1982, s. 3, forfatterens utheving). Det abjekte minner en altså om hvilket skjørt forhold jeget har til seg selv, sin kropp og dens grenser.

Da jeg undersøkte kvinnenenes forhandlinger på MPA i lys av Kristevas teori, ble jeg oppmerksom på hvordan de ofte beskriver deler eller hele kroppen som avskåret fra seg selv. Noen skriver at de vil fjerne alt ved kroppen. En slik avvisning av kroppen viser hvordan den kan bli erfart som abjekt, som «ikke-meg» (Bordo, 2004; Grosz, 1992; Kristeva, 1982). Fordi kroppen er dobbel, meg og «ikke-meg», er det nærliggende å forstå den som et abjekt fenomen (Kristeva, 1982). Kristeva tematiserer dette når hun skriver at kroppen både er en del av ens subjektivitet, og en ting i verden. Kroppens dobbelthet kan true subjektets integritet: «It is thus not lack of cleanliness or health that causes abjection but what disturbs identity, system, order. What does not respect borders, positions, rules. The in-between, the ambiguous, the composite» (Kristeva, 1982, s. 4). Kristeva knytter altså det abjekte til kaos.

Selv anvender jeg det abjekte som et viktig analytisk verktøy for å undersøke avskyen kvinnene på MPA retter mot den feminine kroppen, deriblant bryster og kurver.

3.2 Det poststrukturalistiske perspektivet

3.2.1 Å gjøre kjønn

Jeg anvender Judith Butler for å si noe om hvordan kropp «gjøres» i diskusjonene på MPA, og for å belyse relasjonen mellom kropp, kjønn og seksualitet. Butler har i sitt banebrytende verk *Gender trouble* fra 1990 utfordret ideen om at biologisk kjønn er noe naturlig, forut for språket. I realiteten, skriver hun, er biologisk kjønn like konstruert som sosialt kjønn:

(...) perhaps this construct called «sex» is as culturally constructed as gender; indeed, perhaps it was always already gender, with the consequences that the distinction between sex and gender turns out to be no distinction at all. (...) It would make no sense, then, to define gender as the cultural interpretation of sex, if sex itself is a gendered category. (Butler, 1990/2002)

Kjønn er ifølge Butler ikke noe vi er, men heller noe vi gjør, altså en performativ aktivitet. Handlinger som gjentas mange ganger vil bli lest som uttrykk for en stabil kjønnsidentitet, selv om de i realiteten produserer denne kjønnsidentiteten. Handlinger er altså performative; de er opphav til en bestemt identitet, og ikke effekter av denne identiteten (Butler, 2002, 2011). Ifølge Butler vil kulturelt dominante forståelser av kjønn få subjekter til å gjøre kjønn på faste måter, gjennom måten de snakker, kler og beveger seg på. I Butlers modell får noen subjekter representere det naturlige, sunne og ettertraktede, mens andre gjør kjønn «feil», for eksempel homoseksuelle og transpersoner. Slik blir visse kjønnsidentiteter mulige fordi de er «leselige», mens andre blir utelukket: «Butler, like Foucault, views discourses as productive of the identities they appear to be describing» (Lennon, 2014, «Performativity», avsn.1).

Butler viser altså hvordan måten kjønn blir gjort på, er med på å produsere ulike identiteter. Mange måter å gjøre kjønn og kropp på kan være begrensende, ifølge henne (Butler, 2002, 2011). Et viktig spørsmål i denne oppgaven er hva slags identiteter som blir gjort mulige, og hvilke som blir umulige når kvinnene på MPA forhandler kropp.

I diskusjonstrådene på MPA påpeker kvinnene hvordan de kurvede kroppene deres gjør at de forstås som kvinner, og hvordan dette fører til at menn gir dem oppmerksomhet seksuelt. Ved å bli «lest» som kvinner, blir de også forståelige som personer. Butler skriver: «(...) persons only become intelligible through becoming gendered in conformity with recognizable standards of gender intelligibility» (Butler, 2002, s. 22). Personer som gjør kjønn «feil» forstås derimot ikke, og kan oppfattes som avvikende eller til og med farlige.

Når kvinnene på MPA blir gjenkjent som kvinner, er det altså fordi de gjør kjønn rett, det vil si på en måte som opprettholder en lovmessig sammenheng mellom biologisk kjønn, sosialt kjønn, og seksuelt begjær. Disse antatte sammenhengene utgjør det Butler kaller «den heteroseksuelle matrisen» (Butler, 2002). Denne matrisen vil være et sentralt analyseverktøy for å forstå forhandlingene av kropp mellom kvinnene på MPA (Butler, 2002).

3.2.2 Den heteroseksuelle matrisen

Den heteroseksuelle matrisen er en kulturell forordning som får personer til å henge sammen som kjønnede subjekter. Matrisen gjør noen kjønnsidentiteter mulige ved å ekskludere visse andre. De kjønnsidentitetene som ekskluderes er ifølge Butler: «(...) those in which gender does not follow from sex or and those in which the practices of desire do not “follow” from either sex or gender» (Butler, 2002, s. 24). Kropp, kjønn og begjær må altså henge sammen på en gitt måte i matrisen. Tvungen heteroseksualitet er følgelig en sentral del av matrisen.

Butler forstår heteroseksualitet som en politisk institusjon som viderefører bestemte grupperes sosiale og politiske interesser (Butler, 2002). Blant annet blir heteroseksualiteten «påført» kvinner ved at de blir sosialisert til å oppleve at menns seksualdrift tilsier at menn har «rett på» sex (Rich, 1980). Kvinner lærer å oppfatte seg selv som begjærsobjekt og mannen som seksuelt subjekt. Dermed mister de muligheten til å se seg selv som aktive og samtykkende deltakere i et seksuelt samspill (Butler, 2002; Rich, 1980).

Tvungen heteroseksualitet er et nyttig analyseverktøy når jeg undersøker forhandlingen av kropp på MPA. I situasjoner hvor kvinnene på MPA opplever uønsket seksuell oppmerksomhet, konkluderer de ofte med at det er kroppene deres som må endres, og ikke menns måte å vise begjær på. Deres forståelse av seksualitet, kropp og ansvar kan se ut til å være i tråd med Butlers idé om hvordan tvungen heteroseksualitet fungerer relasjonelt.

Videre kan Butlers fokus på dynamikken som utspiller seg mellom kvinner og menn, være med på å belyse hvorfor kvinnene på MPA ønsker å endre kroppen. De vil endre kroppen og på den måten få en annen relasjonen til menn. Ved å endre kroppen ser det ut til at de mener at de kan endre kjønnsidentitet og seksualitet. For å forstå slike ideer vil både Butlers heteroseksuelle matrise og den performative modellen være nyttige analyseredskaper.

3.2.3 Androgynitet

Butlers performative modell tar utgangspunkt i at det ikke finnes en naturlig sammenheng mellom anatomi og sosialt kjønn. Dette har flere merket seg: «(...) as this model suggests, then there is no *necessary* link between gender and any particular bodily shape. The alignment between anatomical shape and gendered performance is itself just a norm» (Lennon, 2014, «Performativity», avsn. 4, forfatterens utheving). Selv om det verken finnes en iboende maskulin, feminin eller androgyn kropp forut for det Butler (2002) betegner som «the system of gender», vil altså måten vi gjør kjønn på etablere en fast sammenheng mellom kroppstype og kjønnsuttrykk.

Et eksempel på dette består i at visse kropper typisk blir anerkjent som androgyne mens andre ikke gjør det. Selv om begrepet androgynitet ofte blir koblet til kjønnsnøytralitet, er det en klar historisk tendens til å assosiere den androgyne kroppen med den mannlige kroppen. Mannskroppen har utgjort en norm, mens kvinnekroppen har vært avvik fra denne normen (Butler, 2002; Johansson, 2017). Den androgyne kroppen på sin side har blitt lest som kjønnsnøytral - altså mannlig - så lenge den har ekskludert feminine trekk.

Butlers performative modell har gjort meg oppmerksom på hvilken betydning det å gjøre androgynitet har for kvinnene på MPA, sammenlignet med å gjøre femininitet eller maskulinitet. Mange kvinner på MPA vil ha en androgyn kropp. De forsøker å slanke kroppen slik at den ikke lenger blir oppfattet som feminin. I lys av Butlers modell har jeg ønsket å utforske i hvilken grad kvinnenes preferanse for androgynitet handler om å ønske seg en mannlig, nøytral subjektposisjon.

3.2.4 Å gjøre den tynne kroppen

Den tynne kroppen representerer en form for idealfemininitet (Bordo, 2004; Butler, 2002; Fahs, 2017; Ferris, 2003; Soukup & Dvoráková, 2016). Det er ikke uvanlig at det å være tynn kobles til det å være skjør, svak og sårbar. Disse trekkene har blitt ansett som normale og attraktive hos kvinner (Bordo, 2004). Dette er en av grunnene til at den tynne kroppen for mange symboliserer noe både hyperfeminint og attraktivt (Bordo, 2004).

Den radmagre kroppen kvinnene på MPA vil ha, overdriver på mange måter den tynne kroppen. Det vil si at den radmagre kroppen perfektionerer idealet om å være tynn til det ugjenkjennelige (Bordo, 2004; Ferris, 2003). På den måten er det mulig at den radmagre kroppen ikke lenger passer inn i idealfemininiteten, men blir en uforståelig eller til og med subversiv kropp (Bordo, 2004; Butler, 2002; Ferris, 2003). De radmagre kroppene kvinnene på MPA vil ha kan sies å balansere mellom den tynne idealkroppen og en kropp som ofte blir forstått som sykkelig og ekkel (Bordo, 2004; Ferris, 2003).

Butlers performative modell vil være et nyttig analytisk verktøy for å forstå hvorfor kvinnene knytter det å endre kroppen til å endre kjønnsidentitet. Modellen pakker ut de sammenhengene mellom kropp, kjønn og seksualitet som blir diskutert av kvinnene på MPA. «Det abjekte» hos Kristeva kan på sin side bidra til å forstå forakten og avskyen kvinnene retter mot hele eller deler av den feminine kroppen.

Oppsummert benytter denne oppgaven teoretisk informert analyse basert på teoriene til Butler og Kristeva for å forstå kvinners forhandling av kropp på MPA. Butler beskriver kjønn og kropp på en mer anti-heteronormativ måte enn Kristeva. Kristeva blir ofte forstått som hetero-sentristisk, og er mer rettet mot individers psykologiske utvikling. Både Butler og Kristeva er imidlertid opptatt av identiteter og kropper som blir avvist og ekskludert (Phillips, 2014). Dessuten fokuserer begge på kostnadene ved det å bli til som menneske. De betrakter ikke denne utviklingen som naturlig eller gitt (Phillips, 2014). Snarere gir teoriene deres innsikt i hvordan kropp og kjønn er noe som blir lært og praktisert, avskydd eller akseptert.

4 Metode

I dette kapitlet gjør jeg rede for forskningsprosessen fra dens begynnelse til slutt. Hensikten er å gi leseren en bedre forståelse av gangen i arbeidet og hvordan jeg har tilnærmet meg empirien. Kapitlet tar for seg utvelgelse av empiri fra My Pro Ana (MPA), og metodologiske og etiske overveielser i arbeidet med oppgaven.

Denne oppgaven benytter kvalitativ metode for å frambringe kunnskap om kvinnene på MPA. Kvalitative metoder undersøker menneskers erfaringer, følelser og tanker, og er derfor godt egnet til å belyse de negative følelsene kvinnene på MPA har overfor kroppen (Cho, 2018; Malterud, 2016). Forståelser av kjønn og kropp som kommer til uttrykk på pro-ana-nettsider er sammensatt, blant annet fordi de som deltar sitt forhold til mat og kropp balanserer mellom det normale og det de fleste forstår som avvikende. Av den grunn er det særlig viktig å få en nyansert forståelse av hvordan kvinnene på slike sider opplever kroppen.

Det er ikke én gyldig måte å gjennomføre kvalitativ forskning på (Malterud, 2016). Dette er både en styrke og en svakhet ved kvalitativ forskning (Cho, 2018; Silverman, 2016). Gyldigheten til kvalitative metoder handler i stor grad om å reflektere rundt måten en frambringer kunnskap, og å ha et gjennomsliktig forhold til de metodiske valgene en tar (Dodgson, 2019). Et slikt valg handler om bruk av teori. I denne oppgaven benytter jeg to teorier for å informere fortolkningene som blir gjort i analysen. Dette har påvirket hva slags kunnskap som har kommet fram i oppgaven. Andre valg kan være mer implisitte, og er knyttet til den sosiale bakgrunnen jeg har som forsker. Disse aspektene ved oppgaven blir diskutert senere i kapitlet. I det følgende beskrives arbeidet med det empiriske materialet.

4.1 Det empiriske materialet

Det eksisterer mange typer kvalitativ forskning. Selv valgte jeg å ta utgangspunkt i skriftlige kilder på My Pro Ana (MPA) for å finne empiri om kvinners forhold til kroppen. All empiri i denne oppgaven er hentet fra diskusjonstråder på dette forumet. Før jeg beskriver utvelgelsen av empiri, vil jeg utdype hvilke kjennetegn som gjør det særlig interessant å studere MPA.

4.1.1 Hvorfor My Pro Ana

Det er stor spennvidde blant temaene som blir tatt opp i de over 18,9 millioner innleggene på MPA. Få andre nettforum tilbyr denne tematiske bredden. Det eksisterer andre engelskspråklige samfunn av et visst format, deriblant Pro Ana Nation. Imidlertid fokuserer

Pro Ana Nation i liten grad på deltakelse i diskusjonstråder. Før øvrig finnes det ingen skandinaviske nettforum av en betydelig størrelse. Altså ble det naturlig å velge MPA for å få det spesifikke empiriske materialet jeg søkte.

En annen viktig årsak til at jeg ønsket å analysere diskusjonstråder på MPA, var at medlemmene hadde lav terskel for å delta der. Diskusjonstrådene fungerte både som en uforpliktende «chat» eller samtale, og som et intimt rom hvor vonde erfaringer ble utvekslet. Følelsene kvinnene knyttet til det å sulte seg var ofte ambivalente, og det var mye svart humor i trådene. Ingen så ut til å glorifisere det å ha en spiseforstyrrelse. Tvert imot beskrev mange kvinner seg selv som psykisk syke og oppfordret ungdom til å unngå MPA.

4.1.2 Utvelgelse

Før jeg begynte å lete etter diskusjonstråder, bestemte jeg meg for å kun ta i betraktning diskusjonstråder som omhandlet kropp. Dette skyldtes min sterke interesse for kropp og hvordan den blir erfart. I den initiale fasen av arbeidet undersøkte jeg et hundretalls ulike tråder relatert til kropp. Her var innfallsvinklene mange. Jeg ble særlig opptatt av hvilke kropper kvinnene på MPA oppfattet som attraktive, hvilke konnotasjoner den tynne kroppen hadde for dem, og hvilket språk de brukte for å beskrive kroppen.

Etter å ha klikket rundt på ulike MPA-forum over noe tid, ble jeg særlig opptatt av at mange kvinner kjente seg fremmed i egen kropp. I diskusjonstrådene utkrystalliserte det seg noe som minnet om et kollektivt raseri mot kroppen. Det ble klart for meg at jeg ønsket å forstå hvilke situasjoner som utløste kvinnenes negative følelser. Grunnen til at nettopp dette vekket min interesse, skyldtes at jeg var kjent med Kristevas teori om abjeksjon. Jeg begynte å se for meg hvilken forklaringskraft dette konseptet kunne ha, og ville utforske temaet videre.

Tidlig bestemte jeg meg for å konsentrere meg om kvinnenes forhold til den hetrofeminine kroppen, siden mye av aggresjon ble rettet mot den. Den heterofeminine kroppen vil si en kropp med kvinnelige former (bryster, brede hofter, rumpe) som menn begjærer (Fredrickson & Roberts, 1997). I det følgende vil «den heterofeminine kroppen» eller «den feminine kroppen» bli brukt. Det vil da referere til den kroppen kvinnene i diskusjonstrådene gjenkjenner som heterofeminin, det vil si en kropp med kvinnelige trekk.

Da jeg begynte å lete etter empiri knyttet til den heterofeminine kroppen, leste jeg først usystematisk gjennom diskusjonstråder på underforum på MPA. Dette arbeidet gikk

langsomt, og jeg begynte heller å foreta googlesøk. Årsaken til at jeg søkte på denne måten, var at MPA ikke har en egen søkefunksjon på forumet.

På Google ble det spesifisert at jeg kun vil ha treff fra [pro-ana-forumet].com. For eksempel søkte jeg på ord som «bryster», «menstruasjon», «amming», «hofter», «kvinne», «hengepupper», gjerne kombinert med ord som «problematisk», «svak», «hat», «forakt» og «feil.» På den måten fant jeg ulike tråder på MPA som omhandlet spesifikke aspekter ved den feminine kroppen. Den tematiske innsnevringen forenklet også søkeprosessen. Etter noen måneder med søking kunne jeg begynne å jobbe målrettet med å sammenligne og analysere diskusjonstråder.

4.1.3 Systematisering

De aktuelle diskusjonstrådene som kunne brukes til analyse ble ordnet i et dokument kalt «Samlet empiri.» Dette dokumentet oppbevarte jeg på min egen pc, all den tid samtlige kvinner i empirien har vært anonymisert. Dokumentet ble stadig utvidet med flere tråder. Etter hvert kunne jeg søke i dokumentet for å finne ord og formuleringer som gikk igjen. Slik kunne jeg sammenligne beskrivelser av kroppen og negative følelser på tvers av tråder.

Når jeg fant fram til tråder av interesse, leste jeg igjennom dem og merket meg hvordan forhandlingen foregikk. Jeg så også etter hvorvidt trådene inneholdt motstemmer, og valgte kun ut tråder der postene var av en viss lengde. Det var altså et kriterium at trådene inneholdt en viss kompleksitet, både på tvers av poster og innad i hver post. På den måten kunne jeg få fram flere nyanser i forhandlingene mellom kvinnene. Jeg var også opptatt av hvilke konsekvenser bestemte poster hadde for postene som fulgte, og hvordan noen kvinner fikk mer positiv respons enn andre. Altså gjennomførte jeg en seleksjon av tråder i empiri-dokumentet som jeg ville se videre på.

Den utvalgte empirien ble bearbeidet på flere nivåer samtidig. Den ble både lest på nytt flere ganger, forsøkt analysert i mindre deler, systematisert gjennom fargekoding av ulike typer uttalelser, og utforsket i lys av teoriene som ble benyttet. De ulike delene av denne prosessen gled over i hverandre, og fortolkningene ble stadig revidert. Denne måten å bearbeide empiri på er regelen heller enn unntaket i kvalitativ forskning, og henger sammen med fortolkningsparadigmet i denne typen forskning. Empirien fikk en tydelig struktur først under utformingen av analysen.

4.1.4 Analyse

Den endelige avgrensningen av empirien skjedde parallelt med at analysen ble skrevet. Temaet bryster utkrystalliserte seg tidlig som et viktig selvstendig tema. Det var dessuten relativt ukomplisert å isolere de delene av empirien som omhandlet forholdet til bryster. Bryst-temaet ble altså det første avgrensede temaet jeg begynte å analysere.

De andre to temaene i analysen kom til senere, og framstod vanskeligere å avgrense. Behovet for å skape en tydelig tematisk struktur i analysen gjorde det imidlertid nødvendig å presisere hva disse temaene handlet om. Dette ble klart underveis i analysen. Temaene ble identifisert som henholdsvis *den slanke og den tykke kroppen*, og *drømmen om androgynitet*. Empirien ble altså delt i tre deler. Slik ble tråder som alt hang sammen tematisk gruppert sammen. Ellers ga tredelingen kapittelet en tydelig struktur og skapte oversikt.

Den viktigste grunnen til at jeg valgte å fokusere på de tre temaene jeg beskrev over, skyldes at de sentrerer omkring kropp og kjønn. For å skjerpe blikket mitt på de tre temaene, valgte jeg å benytte de teoretiske perspektivene til Judith Butler og Julia Kristeva. Teoriene deres tar for seg forholdet mellom kropp, kjønn og identitet, og har derfor kunnet belyse oppgavens problemstilling. I teorikapittelet beskrives det hvordan jeg har anvendt teorien.

I arbeidet med analysen ble det ellers viktig å gi ikke bare teorien, men også empirien plass. Blant annet ble hele poster sitert, og flere poster ble analysert setning for setning. Dernest ble postene lest i lys av hverandre. Fokuset da var særlig rettet mot hvordan kvinnene forholdt seg til det andre kvinner hadde skrevet i tidligere poster. På den måten gjorde jeg forhandlingsprosessen mellom kvinnene synlig. I det følgende beskriver jeg analysestrategien jeg benyttet i analysen av de diskusjonstrådene jeg hadde valgt ut fra MPA.

4.2 Analysestrategi

En teori kan sies å være en «consistent and soundly based set of assumptions about a specific aspect of the world, predicting or explaining a phenomenon» (Malterud, 2016). Teorier tilbyr konsepter og modeller for å forklare interaksjoner. Dette gjør teorier særlig viktige innenfor kvalitativ forskning. Jeg har selv brukt mye tid på å velge ut teorier som jeg tenker kan belyse det empiriske materialet godt. Bruken av teori har vært viktig for å skjerpe det analytiske blikket mitt. Blant annet har jeg blitt oppmerksom på at kroppen som skrives fram på MPA aldri er «bare» kropp, men også noe følelsesmessig, og at følelsene ofte er knyttet til kjønn.

At analysestrategien i oppgaven beskrives som «teoretisk informert analyse», skyldes metodologiske valg som har blitt tatt. Jeg har valgt å anvende to ulike teorier. Ved å bruke

disse teoriene forankrer jeg observasjonene mine, slik at jeg unngår å formulere helt generelle poeng. Jeg anvender det Malterud (2016) kaller substansielle teorier, som innebærer at jeg foretar en analyse av fenomener, framfor kun å beskrive empiri.

Ved å benytte teoretisk informert analyse, valgte jeg bort flere andre tilnærminger som kunne vært relevante. Blant annet eksisterer det mye psykologisk forskning på affekter, også i relasjon til identitetsdannelse og gruppeprosesser. Det eksisterer i tillegg en rekke psykologiske teorier som undersøker jeget og hvilke faktorer som kan true jeg-følelsen. Samtlige av disse teoriene kunne ha informert analysen.

Viktige psykologiske perspektiver har altså blitt valgt bort i arbeidet med oppgaven. Samtidig har nettopp det teoretiske rammeverket jeg benytter synliggjort mønstre i empirien som ellers kunne blitt oversett. Jeg har med andre ord brukt det teoretiske rammeverket til å gjennomføre en mer konsentrert analyse av empirien (Malterud, 2016). Dette motvirker en trivialisering av funnene i analysen, og diskusjonen av disse (Malterud, 2016). I tillegg har formålet med oppgaven blitt tydeligere gjennom å være teoretisk forankret. I de neste avsnittene reflekterer jeg omkring oppgavens gyldighet.

4.3 Refleksivitet og validitet

All kvalitativ forskning baserer sin gyldighet på evnen til refleksivitet, som naturlig henger sammen med fortolkningsparadigmet (Malterud, 2016). Refleksivitet består i evne til å undersøke eget bidrag til forskningsprosessen, og å reflektere rundt den sosiale og historiske konteksten forskningen blir til i (Dodgson, 2019; Malterud, 2016). Refleksivitet innebærer også å anerkjenne hvordan egen forforståelse ligger til grunn for fortolkningen av empiri. Forskeren ser at den virkeligheten som trer fram i forskningen er relativ til den kunnskapsposisjonen hun selv har som fortolker (Alvesson & Sköldbberg, 2009; Dodgson, 2019; Malterud, 2016).

Refleksivitet har vært et viktig holdepunkt for utvikling av mitt eget kunnskapssyn. Jeg følger Malterud som hevder at det innenfor fortolkningsparadigmet ikke eksisterer beskrivelse uten fortolkning, eller det Haraway ville kalt «a view from nowhere» (Haraway, 1988; Malterud, 2016). Dette angår også meg; tolkningene jeg gjør av forhandlingene på MPA må forstås i lys av min egen kunnskapsposisjon (Haraway, 1988; Harding, 1998).

At jeg tidligere har hatt anoreksi kan for eksempel øke sjansen for at jeg overidentifiserer meg med kvinnene på MPA. Blant annet kan jeg anta at jeg har en særlig evne til å forstå hva de «egentlig» formidler (Dodgson, 2019). Videre er det nok slik at min

interesse for den feminine kroppen henger sammen med mitt tidligere ambivalente forhold til kroppen. Det har vært viktig for meg å reflektere rundt disse aspektene ved min situerthet som forsker, og å være bevisst hvordan min erfaring med anoreksi kan påvirke hva jeg finner i diskusjonstrådene på MPA (Dodgson, 2019; Haraway, 1988). Dette har vært nødvendig for å sikre oppgavens validitet (Dodgson, 2019). Jeg har også vært oppmerksom på at min bakgrunn som kvinne har bidratt til at jeg har villet gi kvinners erfaringer med kropp en større plass i psykologisk forskning.

Min kunnskapsteoretiske forankring er altså formet av at jeg er kvinne og har hatt anoreksi (Dodgson, 2019). Samtidig har jeg begrenset innsikt i hvordan det er å oppleve en kombinasjon av ulike former for diskriminering knyttet til kropp, som flere kvinner på MPA har erfaring med. Jeg har dessuten lite erfaring med å bli «lest» som seksuell på bakgrunn av hvordan kroppen min ser ut. I tillegg har jeg forståelse for at flere som skriver i diskusjonstrådene jeg analyserer ikke ønsker å identifisere seg som kvinner, selv om de «leses» slik av omgivelsene.

For meg har det følgelig vært viktig å reflektere rundt både den nærheten og den avstanden jeg har til kvinnene jeg forsker på. Jeg har vært bevisst på at identifikasjon med kvinnene både kan være en styrke og en svakhet. I neste avsnitt redegjør jeg for den fysiske avstanden til kvinnene som har blitt studert.

4.3.1 Avstand til kvinnene på My Pro Ana

Tett forbundet med refleksivitet er spørsmålet om konteksten for forskningen, og hvordan empirien ble samlet inn. I denne oppgaven har jeg analysert alt eksisterende diskusjonstråder framfor å foreta for eksempel et intervju. En årsak til dette var at jeg kunne få tilgang på forhandling mellom kvinner basert spørsmål de hadde stilt hverandre framfor spørsmål jeg stilte dem. Kvinnene i trådene måtte også legitimere påstandene sine gjennom skrift, ikke direkte kontakt. Altså var premisene for samtaleformen i trådene alt lagt da jeg begynte å analysere empirien.

Et aspekt ved denne framgangsmåten er at jeg ikke har vært i direkte kontakt med informanter. Jeg har altså ikke vært i en situasjon hvor kvinnene jeg intervjuer har kunnet formidle sin agenda, og utøvd motstand overfor mine fortolkninger (Malterud, 2016). I dette ligger det en maktubalanse fordi jeg som forsker kan avgjøre hva analysen skal inneholde, og hvilke slutninger jeg trekker (Dodgson, 2019). Oppgavens validitet kan altså bli svekket fordi jeg ikke får sjekket ut mine fortolkninger med kvinnene jeg studerer.

På den annen side har jeg fått innblikk i hvordan kroppen blir snakket om på nettet når en forsker ikke er tilstede. Kvinnene i diskusjonstrådene er anonyme, og MPA et svært stort forum. Dette øker sannsynligheten for at de vil dele personlig informasjon når de forhandler kropp; MPA fungerer som et slags frirom fra storsamfunnets kritiske blikk (Holland et.al., 2018). Den personlige informasjonen kvinnene deler på MPA ville de trolig ikke delt med mennesker i sin fysiske nærhet, for eksempel pårørende. De ville nok heller ikke delt informasjonen med en forsker i et intervju.

Det er altså mulig å anta at kvinnene i mindre grad har sensurert seg selv når de diskuterer på MPA enn de ville gjort i det virkelige liv. På den måten representerer diskusjoner på nettforum som MPA en viktig kilde til å forstå hvordan kvinner forhandler kropp. Detaljrikdommen og åpenheten i beskrivelsene av kropp styrker dessuten validiteten i oppgaven. I siste avsnitt beskriver jeg etiske problemstillinger i arbeidet med oppgaven.

4.4 Etikk

4.4.1 Søknad til Norsk senter for forskningsdata (NSD)

Etter å ha bestemt meg for å bruke empiri fra MPA og kartlagt trekk ved dette forumet, innhentet jeg tillatelse fra Norsk senter for forskningsdata (NSD) for å gjennomføre forskningsprosjektet. Godkjenningprosessen innebar å fylle ut et meldeskjema hvor jeg beskrev oppgaven i henhold til kriteriene for innhenting av personlig informasjon. Jeg understreket at jeg ikke ville innhente personidentifiserbare opplysninger, og forklarte hvilke valg jeg tok for å sikre deltakernes anonymitet.

I forklaringen skrev jeg at jeg ville gi brukerne norske kallenavn, samt oversette alle sitater fra engelsk til norsk. Hensikten med dette var å sikre at sitater ikke kunne bidra til å spore den enkelte kvinne. Dette gjorde jeg til tross for at kvinnene ikke er identifiserbare på MPA. Årsaken var at jeg heller ikke ønsket at det skulle være mulig å finne fram til de anonyme brukernavnene. For øvrig tydeliggjorde jeg at ingen nettadresser som førte til tråder eller forum på MPA ville oppgis, og at jeg ikke ville være i direkte kontakt med deltakerne.

4.4.2 Konfidensialitet

For å sikre konfidensialiteten til deltakerne i oppgaven har jeg oversatt alle utdrag fra engelsk til norsk. Jeg har også gitt kvinnene nye, norske kallenavn framfor å oversette deres opprinnelige kallenavn. Dette har jeg gjort for å sikre deres anonymitet. Under innsamlingen av datamaterialet har jeg kun brukt de offentlig tilgjengelige kanalene på MPA. Jeg har med

andre ord ikke innhentet data fra lukkede forum eller andre plattformer som ville krevd passord. Jeg har heller ikke stilt direkte spørsmål eller på annen måte interagert med kvinnene på MPA.

MPA er et aktivt og mangfoldig samfunn med bred appell. Fordi flere av kvinnene jeg siterer er aktive i skrivende stund, i tillegg til at enkelte tråder kan være aktive, har jeg ikke referert til tråder gjennom linker. Denne avveiiingen er også basert på at informantene mine er i en sårbar posisjon i kraft av å ha et vanskelig forhold til kroppen. Mange har hatt spisevansker i flere år, eller er svært unge. Videre er det mange som er sårbare i kraft av å tilhøre stigmatiserte minoritetsgrupper, for eksempel transpersoner fra LGBT-miljøet. Flere er også sårbare på grunn av tidligere negative livserfaringer, som seksuelle overgrep.

De nevnte forholdene fordrer en sensitiv bruk av det empiriske materialet. Dermed har det vært viktig for meg å begrense muligheten for å tilbakeføre utsagn til bestemte kvinner på MPA. I mine øyne ville referanser til konkrete diskusjonstråder virke mot denne hensikten. På denne måten har jeg sikret anonymiteten til kvinnene på MPA.

5 Analyse

I dette kapitlet analyserer jeg en rekke diskusjonstråder hentet fra nettforumet My Pro Ana (MPA). Diskusjonstrådene stammer fra ulike underforum på MPA, og tar utgangspunkt i temaer som berører kvinnene som skriver der. Analysen undersøker hvordan kvinnene forstår ulike aspekter ved den feminine kroppen, og hvordan de kobler denne kroppen til forestillinger om kjønn og seksualitet.

Kapitlet fokuserer på tre hovedtema som jeg mener er særlig egnet til å belyse forståelser av kropp og kjønn. Det første temaet er *de problematiske brystene*, det andre *den slanke og den tykke kroppen*, og det tredje *den androgyne kroppen som ideal*. Temaene blir analysert hver for seg. Først vil jeg ta for meg temaet *de problematiske brystene*.

5.1 De problematiske brystene

5.1.1 Det er ikke mulig å være nøytral til brystene sine

Som kroppsdel er det kvinnelige brystet interessant av flere grunner. I vestlig kultur har brystet en sterk seksuell konnotasjon, noe som blir reflektert i blant annet populærkultur og pornoestetikk (Grogan, 2016). Kvinnebrystet har blitt fetisjert mer enn noen annen kroppsdel, og blir ofte framstilt som menns leketøy (Grogan, 2016). På den annen side blir brystet forbundet med det å være en ikke-seksuell mor og å gi omsorg (Boon & Pentney, 2015; Høeg, 2018; Kristeva, 1982; Lee, 2018; Young, 2005). Brystet er dessuten en del av kvinners seksuelle identitet (Boon & Pentney, 2015; Grogan, 2016; Høeg, 2018).

Brystet har med andre ord et tvetydig innhold som kulturelt symbol, og har derfor fått en kontroversiell plass i samtidskulturen (Boon & Pentney, 2015). Dette blir blant annet reflektert i diskusjonene omkring offentlig amming, og aktivismen for å avstigmatisere den kvinnelige brystvorten på sosiale medier (Boon & Pentney, 2015). Brystets sammensatte betydning kom også til uttrykk i diskusjonstrådene på MPA.

I diskusjonstrådene ble kvinnenes forhold til egne bryster tidlig et tema som pekte seg ut. Kvinnene uttrykte intense følelser overfor brystene, typisk avsky og hat. Noen skrev at de vil kutte av seg brystene, andre vil slanke seg «tilbake» til sin 14-15 år gamle kropp. Flere vil sulte bort brystene som en form for selvavgrensning. De relaterte små bryster til det å framstå ung og kjønnsløs, noe de selv ønsket å gjøre. Empirien understøttet med andre ord Youngs (2005) oppfatning av bryster som noe kvinner sjelden er følelsesmessig nøytrale til.

Kvinnenes forhold til brystene viste seg dessuten å være sentralt for å forstå deres negative forhold til kroppen generelt. I de neste avsnittene blir bryst-tråden undersøkt nærmere.

5.1.2 Forsøk på å sulte bort den vanskelige voksne kroppen

I en diskusjonstråd opprettet i 2016 spør en kvinne kalt Syvsover hvorfor noen vil ha flate bryster. I løpet av et par dager blir det publisert 163 svarposter, de fleste med en negativ holdning til bryster. Det manifesterer seg tidlig en felles måte å snakke om brystene på. Brystene blir omtalt med ulike skjellsord, og beskrives som overflødige og ekle.

Syvsover åpner diskusjonstråden med å spørre, «Hvorfor vil noen være flatbrystet? Det er ikke vondt ment, jeg forstår det bare ikke, vær så snill å forklare det.» En av dem som raskt svarer Syvsover, er Vannlilje:

Personlig hater jeg puppene mine, helt ærlig så føler jeg at jeg må kaste opp når jeg ser meg selv uten klær. Jeg føler at kroppen min ikke matcher hjernen. For meg handler ønsket om å gå ned i vekt om å ville se kjønnsnøytral, liten og uskyldig ut, som et barn. For det er sånn jeg føler meg. (Vannlilje)

Vannlilje skriver at hun hater brystene sine. En mulig tolkning er at brystene gjør at Vannlilje leses som kvinne, noe hun ikke ønsker å være. Brystene gjør det vanskelig for henne å fremstå slik hun føler seg: «Jeg føler at kroppen min ikke matcher hjernen.»

Ved å konnotere kvinnelighet og modenhet, står brystene altså i konflikt med det barnet Vannlilje vil være. Dermed blir de en manifestering av at hun ikke henger sammen som subjekt; kroppen speiler ikke Vannliljes identitet. Dette mener jeg kommer til uttrykk når hun skriver «helt ærlig så føler jeg at jeg må kaste opp når jeg ser meg selv uten klær.»

Det å ville kaste opp kan i lys av Kristeva forstås som å ville ekskludere noe fra jeget, altså å ville kvitte seg med noe farlig og ekkelt i/på kroppen. Det er også mulig at å kaste opp kan være et uttrykk for at noe er ekkelt eller fremmed uten at det truer ens integritet som person. Det abjekte er allikevel relevant for å forstå Vannliljes post, i og med at brystene hun har truer hennes identitet som barn; kroppen blir noe annet enn henne selv.

Vannlilje har behov for å bli gjenkjent som et «barn.» Hun forstår barnet som rent og uskyldig, uten kjønn. Denne beskrivelsen bidrar til å posisjonere den voksne kvinnen som barnets motsetning, som kjønnen, stor, erfaren og ekkel (Beauvoir, 2000; Bordo, 2004). Den voksne kvinnens kropp blir «feil» for Vannlilje. Å ha en slik kropp gir henne lyst til å kaste

opp. Det er mulig å forstå kvalmen som rettet mot den voksne kvinnekroppen, hvilket kan tyde på at denne kroppen blir opplevd som abjekt; som en fremmed, uønsket del av Vannlilje.

Også andre kvinner i tråden ønsker å framstå som unge og kjønnsløse. For eksempel skriver Ugle223; «ja. Jeg vil forbli barnlig (...)», og Jumbo; «Blythe-dukke er min inspirasjon. Jeg tror på å være uten alder. Jeg er liten, 1.57. Mindre enn noen av dagens amazonbarn, og jeg elsker det.» Mange gir altså uttrykk for det samme som Vannlilje; den voksne kvinnekroppen er mindre attraktiv enn barnekroppen. En måte å lese denne tendensen på, er at barnekroppen representerer noe førspråklig, forut for inntredenen i den symbolske ordenen av rent/urent og orden/abjeksjon. Dette kan være en av grunnene til at barnekroppen blir oppfattet som trygg; den tilbyr enkle, statiske rammer for identiteten (Kristeva, 1982).

Videre kan den voksne kvinnekroppen være problematisk for kvinnene fordi den normalt blir oppfattet som «heterofeminin» (Butler, 2002). Personer med «feminine kroppstegn» leses som heteroseksuelle og forventes å inngå i en seksuell dynamikk med menn (Butler, 2002; Søndergaard, 1996). Ved å sulte kroppen sin slik at den ikke gjenkjennes som kvinnelig, bryter kan hende kvinnene på MPA med disse kulturelle forventningene.

På den annen side kan kvinnene være med på å bekrefte helt andre kulturelle ideer. Kvinnelig avhengighet og uvitenhet har ofte blitt erotisert. For eksempel er «barnekvinnen» en vanlig trope som brukes for å understøtte en idé om kvinnelig uskyld og uvitenhet (Beauvoir, 2000; Franco, 2018). Forestillinger om «barnekvinnen» ser ut til å bli repetert gjennom kvinnenes idealisering av barnet. Det å ville forbli et barn kan som nevnt ses på som en flukt inn i det førspråklige (Kristeva, 1982). Det er samtidig en flukt fra voksenverdenen og minner dermed om Peter Pan-syndromet, som er utbredt ved anoreksi (Skårderud, 2009).

5.1.3 Å ta for mye plass med store bryster

Utover i diskusjonstråden er det flere kvinner som knytter det å ha bryster til å bli trakassert. Brystene beskrives dessuten som unyttige og ubehagelige. Å ha store bryster framstår som særlig ille. Dette kommer tydelig fram i posten til Uglå:

Jeg er ikke-binær trans, og på grunn av puppene mine blir jeg alltid og uansett hva utsatt for trakassering og behandlet som dritt av kunder (...) de er tunge som faen og de gir meg jevnlig smerter i nakken, skuldrene og ryggen. (...) de er stygge (dette er mer en personlig greie) – for meg er de misdannede og rare og bare fettklumper som hardnakket trekker meg ned i stedet for faktiske bryster som alle andre har (...). Alle

har individuelle følelser knyttet til kroppen sin og mine er bare dårlige, vedlikehold med bh-er og sånn gjør meg bare mer frustrert fordi jeg ikke vil ha dem i utgangspunktet. (Ugla)

(Fordi Ugla er ikke-binær og verken ser på seg selv som kvinne eller mann, vil pronomenet hen bli brukt i det følgende.) I utdraget over blir brystene beskrevet som en del av kroppen det er vanskelig å forholde seg til og som Ugla ønsker vekk. Ugla blir daglig utsatt for trakassering, og opplever at det er knyttet til brystene hen har: «på grunn av puppene mine blir jeg alltid og uansett hva utsatt for trakassering og behandlet som dritt av kunder (...).»

I posten kommer Ugla inn på flere grunner til å mislike de store brystene. Hen misliker brystenes utseende, de fysiske og praktiske problemene de medfører, og omgivelsenes reaksjoner på dem. Noen grunner til å mislike brystene henger altså sammen med hvordan brystene oppleves rent fysisk, mens andre grunner er knyttet til hvordan brystene blir oppfattet av Ugla selv og andre omkring hen.

Ugla skriver at brystene er tunge og smertefulle: «de er tunge som faen og de gir meg jevnlig smerter i nakken, skuldrene og ryggen (...) for meg er de misdannede og rare og bare fettklumper som hardnakket trekker meg ned.» I dette utdraget beskriver Ugla relasjonen mellom det å ha store bryster og kroniske smerter. Ugla forklarer at det å ha store bryster er fysisk slitsomt og smertefullt. Hen føler seg også bevegelseshemmet på grunn av brystene.

Det er en fysisk realitet at Ugla's bryster er så store at de skaper ubehag. På den annen side kan opplevelsen av brystene som store og ubehagelige også være informert av hvordan kulturen kobler visse kropper til smerte, uhelse og mislykkethet (Bordo, 2004, s. 142; Fahs, 2017). Videre kan ikke brystenes størrelse i seg selv forklare hvorfor Ugla oppfatter dem som «rare» og «misdannede.» Når Ugla beskriver dem slik, tyder det på at hen har en forestilling om et normalt, vakkert bryst som hen sammenligner sine bryster med. For å forstå Ugla sitt forhold til egne bryster, må denne sammenligningen også bli forstått (Young, 2005).

Ugla oppfatter som sagt at hen ikke har normale bryster, men stygge, «misdannede» bryster. At Ugla mener at hen avviker fra en norm, kommer enda tydeligere fram når hen skriver at hen ønsker seg: «ordentlige bryster som alle andre har.» De «ordentlige» brystene «alle andre har», kan forstås som det Ugla antar at bryster skal være. De riktige brystene er ikke rare «fettklumper», som Ugla mener at hen har.

Ugla skriver med andre ord fram et utenforskap knyttet til at hen ikke har en normal, «ordentlig» kropp. I lys av Butlers matrise kan kroppen til Ugla bli forstått som en «feil» kropp som ikke blir anerkjent av omgivelsene, og derfor ikke av Ugla selv. Brystene bidrar

altså til å plassere Uгла på utsiden av et fellesskap, noe som igjen kan forsterke de negative følelser hen har overfor brystene.

Det har kommet fram at Uгла har både sosiale, psykologiske og fysiske utfordringer relatert til det å ha store bryster, og at de ulike utfordringene kan forsterke hverandre. For øvrig kan det Uгла skriver om brystenes størrelse gi mening i lys av en overordnet kulturell forestilling om kvinner som tar for mye plass (Fahs, 2017). Det er i den sammenheng plausibelt å anta at følelsen av å ha en unormal kropp blir forsterket av at ingen plagg i klesbutikkene er store nok for Uglas kropp.

5.1.4 Brystene er unyttig fett

De fleste i bryst-tråden tar i likhet med Uгла opp flere grunner til å mislike brystene sine. Mange tar avstand fra brystene fordi de blir assosiert med tradisjonelt kvinnelige aktiviteter og kroppsfunksjoner, og på grunn av brystenes plass i en heteroseksuell dynamikk. ^^_tiger blir den første som svarer fyldig på åpningsposten i tråden. Hennes liste over problemer knyttet til det å ha bryster får også flest *likes*. Senere i tråden er det flere som benytter seg av lignende lister. Innlegget til ^^_tiger kan altså se ut til å sette en standard for tonen i diskusjonstråden. ^^_tiger skriver:

- Pupper er unyttig fett
- Jeg vil ikke bli begjært av menn/ bli ropt etter på gata
- Jeg hater alle «kvinnelige trekk»
- Jeg kommer aldri til å få barn, jeg trenger ingen melkebager
- De er alltid i veien/ukomfortable
- Min idealkropp er mer androgyn, for det meste
- Jeg skulle ønske jeg kunne leve uten å bruke bh-er

Dessverre kommer ikke det til å skje :/ (^^_tiger)

^^_tiger gir uttrykk for at bryster ikke har noen verdi eller funksjon: «Pupper er unyttig fett». Hun gir også uttrykk for en generell nedvurdering av en feminin kropp: «Jeg hater alle "kvinnelige trekk".» Her er det sannsynligvis den heterofeminine kroppen hun sikter til.

^^_tiger hater den heterofeminine kroppen av flere grunner. For det første gjør de feminine formene at hun blir lest inn i en heteroseksuell sammenheng der hennes funksjon er

å tilfredsstillende menn og barn. For det andre liker ikke ^^_tiger reaksjonene hun får fra menn: «Jeg vil ikke bli begjært av menn/ bli ropt etter på gata.» ^^_tiger opplever at brystene blir redusert til ting menn kan kommentere på, og som derfor ikke er hennes egen eiendom lenger. For det tredje opplever ikke ^^_tiger at brystene har noen funksjon for henne: «Jeg kommer aldri til å få barn, jeg trenger ingen melkebager.» Aggresjonen ^^_tiger har overfor kroppen må altså forstås i lys av hvordan hun blir posisjonert sosialt ved å ha denne kroppen.

Det er nærliggende å forstå ^^_tiger dit hen at de feminine formene gjør henne til bare en kropp, bare et kjønn. Dermed får hun ikke fremtre slik hun helst vil: «Min idealkropp er mer androgyn.» ^^_tiger understreker at hun ikke vil være et objekt for menn, eller en mamma med «melkebager.» Allikevel framstiller hun seg selv som et objekt ved å beskrive brystene sine som «unyttig fett.» Lignende beskrivelser forekommer deretter hyppig. For eksempel skriver Io: «Pupper tjener ikke noen formål for meg», mens Ana2 skriver: «Serr det er bare fett hvorfor skulle jeg ville ha fett på meg? Asså æææs j unyttig vekt.»

Flere kvinner i tråden beskriver altså brystene sine som unyttige. En måte å forstå dem på, er at de opplever at en del av dem ikke trengs, og burde atskilles fra dem. Det ser ut til at posten til ^^_tiger kan ha stimulert andre kvinner til å støtte opp under en nedvurdering av den heterofeminine kroppen. Kvinnene tar heller ikke utgangspunkt i hvordan brystene blir erfart, men hvilken funksjon de har for andre. De beskriver brystene og kroppen generelt på en instrumentell måte, noe som er vanlig i dagens kultur (Fahs, 2017, Skårderud, 2013).

^^_tiger beskriver brystene som påtrengende: «De er alltid i veien/ukomfortable.» Som i Uglas tilfelle vil ^^_tigers fysiske ubehag kunne opprettholde eller til og med forsterke de negative følelsene hun har overfor brystene. I tillegg er det mulig å lese det at brystene er i veien som uttrykk for at ^^_tiger ikke føler seg som en aktør. Det vil si at brystene utgjør en del av kroppen hun ikke klarer å kontrollere, og derfor er «i veien» når hun vil sette viljen sin ut i verden. Som Uglas bryster er altså brystene til ^^_tiger «i veien» både fysisk, psykisk og sosialt. De forhindrer henne i å framtre slik hun ønsker, skaper negative følelser og ubehagelige sosiale situasjoner, i tillegg til å begrense ^^_tigers kroppslige utfoldelse.

Den samme negative oppfatningen av bryster viser seg bant kvinnene som poster etter ^^_tiger, deriblant Liten. Under forklarer Liten hvorfor hun ikke vil ha bryster:

Fordi de blir sett på som en seksuell kroppsdel, og jeg vil ikke at noe ved meg skal bli sett på en seksuell måte. (...) Altså hva er poenget med å ha dem når det er meningen at de skal brukes til amming, og jeg aldri vil få barn. (Liten)

Det er mulig å forstå Liten og ^^_tiger dit hen at fraværet av bryster innebærer fraværet av menns begjær. En slik forståelse viser seg óg hos Fake, som er særlig kritisk til store bryster:

De er fett/feite, de henger, bortsett fra at de blir seksualisert og objektifisert er de i utgangspunktet ikke annerledes enn flate/små bryster (Fake)

Fraværet av bryster gir kvinnene en mulighet til styre hvordan de blir forstått, og hvordan de forstår seg selv. De trenger ikke å bli redusert til seksuelle objekter, eller føle at de må «gi» menn sex. Dette kommer særlig til uttrykk hos Kleopatra, som poster et innlegg like etter ^^_tiger:

Og så er det dette med menn ... igjen - bryster signaliserer kvinnelighet. Selv vil jeg ikke være en kvinne. Sex er motbydelig, det skremmer meg. Menn forventer alltid sex. Og jeg ga dem det (først og fremst i perioder da jeg veide mye og/eller i mine bulimiske perioder) så ... å ikke ha bryster satte en stopper for disse scenarioene. (Kleopatra)

Kleopatra gir uttrykk for at det å ha en heterofeminin kropp innebærer at du vil bli forstått som seksuelt tilgjengelig. Dermed tillater menn å rette begjæret sitt mot deg, noe Kleopatra sidestiller med at menn har et krav om at du «gir» dem sex. Kleopatra knytter det å ha bryster til seksuell utnyttelse. For henne er en lav vekt en frihet fordi det innebærer at brystene hennes forsvinner, og dermed menns forventning om å «få» sex: «å ikke ha bryster satte en stopper for disse scenarioene.» Denne måten å forstå sin egen kropp – som bærer av egenskaper som tilfaller menn, kan bli analysert ved hjelp av den heteroseksuelle matrisen.

Den heteroseksuelle matrisen normaliserer bestemte koblinger mellom en feminin kropp, menns begjær og kvinners underordning til dette begjæret (Butler, 2002). I henhold til matrisen er det naturlig og normalt at menn retter sitt begjær mot Kleopatra når hun har bryster og altså en feminin kropp, og at hun «gir» dem sex. Det er derfor forståelig at Kleopatra i større grad opplever at hun må «gi» sex i perioder hvor hun har store bryster. Denne problematikken knyttet til begjær, kropp og tvang blir også beskrevet av de andre kvinnene i bryst-tråden.

Samtlige kvinner i bryst-tråden gir inntrykk av et distansert syn på egen kropp. Kroppen må håndteres og avkrever bestemte strategier under trening, innkjøp og sosial omgang. Særlig det mannlige blikket utløser et behov for å endre den fysiske kroppen, slik at

den ikke lenger blir en begrensning. På denne måten skriver kvinnene fram den hetero-feminine kroppen som en konstant utfordring, og ikke en positiv del av egen subjektivitet.

5.1.5 Oppsummering

Som vi har sett er brystene problematiske for kvinnene i trådene av flere grunner. De blir beskrevet som unødvendige, som en kilde til fysisk ubehag og påtvungen seksuell oppmerksomhet. Brystene gjør at kvinnene blir gjenkjent som seksuelle partnere, men også som potensielle mødre. Begge deler ser ut til å forstyrre deres subjektiveringsprosess på et grunnleggende plan. Det er følgelig vanskelig for dem å tenke på brystene som sine egne, og som en del av sin nytelse. Dette gjelder særlig for dem med større bryster. Det å slanke bort brystene ser imidlertid ut til å være en løsning for mange. I det følgende undersøker jeg hvordan kvinnene forbinder endring av kroppen med en idé om å oppnå en bestemt type femininitet.

5.2 Den slanke og den tykke kroppen

5.2.1 Kvinnelige former skaper kvalme

Når jeg leser empirien i lys av Kristeva, framstår ofte det kvinnene skriver i diskusjonstrådene som forsøk på å distansere seg fra bestemte deler av kroppen. Et eksempel er en diskusjonstråd fra 2017 som tematiserer det å ha kurver. Her skriver Skjelett93 at hun vil kutte av seg brystene, lårene og rumpa:

Så.. hver gang en fyr sier noe sånt som «Jeg liker formene dine» eller komplimenterer brystene mine, rumpa mi, eller lårene, føler jeg meg kvalm ... Jeg skulle ønske jeg kunne kutte av alle disse kurvene med fett ... Når folk kommenterer på dem gjør det at jeg føler meg super-kvalm, bokstavelig talt, og jeg får lyst til å gråte ... Noen ganger gråter jeg ... Jeg vil bare være skinn og bein og ikke denne feite «kurve»-sekken.
(Skjelett93)

En måte å forstå posten på, er at Skjelett93 føler seg fremmed i kroppen sin, spesielt i møte med det mannlige blikket. Hun skriver at hun får fysiske reaksjoner når menn roser kroppen hennes. Det gjør henne «super-kvalm», noe jeg tolker som et uttrykk for avsky og skam. Avskyen er rettet mot både bryster, lår og rumpe. Skjelett93 omtaler seg selv som «denne feite "kurve"-sekken», og framhever på den måten hvor utflytende og formløs hun føler

seg. Når hun skriver «Jeg skulle ønske jeg kunne kutte av alle disse kurvene med fett», er det som om hun sier *jeg er ikke denne kroppen*. Måten hun beskriver kurvene på gjør at det virker som om de blir oppfattet som «ikke-meg», som abjekte. I lys av Kristeva kan kurvene til Skjelett93 forstås som fremmede objekter hun må fjerne for å bli seg selv.

Det er de delene av kroppen som gjør at hun blir gjenkjent som kvinne Skjelett93 vil fjerne, altså de feminine kurvene. Det er også disse kroppsdelene mennene roser henne for. Det er med andre ord den heterofeminine kroppen mennene gir oppmerksomhet. Som nevnt tidligere er denne kroppen kodet som et begjærsobjekt (Butler, 2002). Når Skjelett93 skriver at hun blir kvalm av menns ros, kan dette forstås dit hen at hun ikke ønsker å identifisere seg med et begjærsobjekt. Hun skriver: «Jeg vil bare være skinn og bein.»

Det å være «skinn og bein» kan representere en frihet fra det mannlige blikket, og fra kvalmen som følger med dette blikket. En beinete kropp inneholder ingen kvalmende, abjekte elementer. Derfor vil det å slanke seg bort fra den feminine kroppen, innebære at Skjelett93 gjenvinner eierskap til egen kropp, og kan føle at hun henger sammen som subjekt. Det er imidlertid også mulig å forstå den tynne kroppen som attraktiv av flere ulike grunner.

Lenger ned i tråden svarer Sult Skjelett93. Sult blir den første i tråden som eksplisitt skiller mellom to typer femininitet, og som knytter dem til hver sin kroppstype. Hun bygger videre på Skjelett93 sin beskrivelse av den tykke, ekle kroppen, og kontrasterer denne kroppen med en tynn, delikat kropp. Bare den tynne kroppen er feminin på riktig måte:

Jeg vil være feminin, men for meg er det to former for femininitet. Det er å være delikat, grasiøs, raffinert, etc. Som er det jeg assosierer med å være tynn. Og så er det å være en «feit, kurvet sekk» som du sa, som er noe jeg assosierer med sex/å bli sett på som seksuell og å være uraffinert, og det er noe jeg aldri vil være. (Sult)

I denne posten forhandler Sult fram to femininiteter; en tykk, seksuell femininitet, og en tynn, raffinert femininitet. Sult åpner med andre ord for å kombinere det å være tynn med det å være feminin. Den tynne kroppen blir beskrevet som motstykket til den heterofeminine kroppen. Den heterofeminine, formfulle kroppen blir dernest koblet til seksualitet: «noe jeg assosierer med sex/å bli sett på som seksuell.»

Sult sier seg altså enig med Skjelett93 i at det å være en «feit, kurvet sekk» er en manifestasjon av en tykk, uattraktiv type femininitet som Sult ikke vil anerkjenne. Sult forsterker dessuten koblingen mellom en kurvet kropp og seksualitet. Samtidig forhandler hun fram den tynne kroppen som opphøyd og ikke-seksuell.

5.2.2 Den grenseløse kroppen og idealkroppen

Som Skjelett93 og Sult vil de andre kvinnene på MPA ha en tynn kropp. De fleste forakter den kurvede kroppen. En grunn til dette kan være at den tykke, kurvede kroppen symboliserer overdrivelse og grenseløshet, og dermed et subjekt uten tydelige grenser, uten integritet (Kristeva, 1982; Lee, 2018). Koblingen mellom den kurvede kroppen og det grenseløse og dermed abjekte kommer tydelig fram i en diskusjonstråd fra høsten 2015. I tråden forklarer Engel hvorfor hun vil ha en tynn kropp:

det er noe så vakkert med den slanke framtoningen. jeg tenker at den får alle til å se bra ut, jeg vet ikke ... og den får meg til å føle meg så trygg og tett på meg selv siden det ikke er noen overdrivelser (...) jeg hater virkelig all mannlig oppmerksomhet. jeg hater å ha pupper og en rumpe. hvis jeg kunne ville jeg kuttet dem av. jeg vil ikke ha noen kurver på kroppen min. absolutt ingen. (Engel)

Engel skriver at det å ha en slank framtoning gjør at hun føler seg tett på seg selv. Hun begrunner denne følelsen med at den slanke kroppen er fri for overdrivelser. En måte å tolke dette på er at den slanke kroppen er avgrenset, og at Engel derfor opplever seg selv som avgrenset. Ønsket hennes om å være tett på seg selv kan bli forstått som et uttrykk for at jeget bør være et avgrenset, integrert system hun har kontroll over (Kristeva, 1982). For Engel gir den slanke kroppen en følelse av trygghet; kroppen er under kontroll. Den heterofeminine kroppen med bryster og rumpe derimot, er «for mye.» Den føles ikke trygg å være i og Engel aksepterer den ikke: «jeg vil ikke ha noen kurver på kroppen min. absolutt ingen.»

I likhet med Skjelett93 retter Engel aggresjonen sin innover, mot kroppen. Begge skriver at de vil kutte av seg kurvene. Hvis hun hadde kunnet, ville Engel gjort som Skjelett93 og kuttet av seg kurvene. Den heterofeminine, kurvede kroppen er «stor» og derfor ute av kontroll. Lenger ned i diskusjonstråden uttrykker Amalie det slik:

jeg vil ikke se feminin ut. jeg bare liker ikke den looken. for stor for meg. å være tynn vil gjøre meg trygg for menn. (Amalie)

Også i Amalies post blir et feminint utseende koblet med størrelse; «for stor for meg.» Det feminine tar for mye plass. Det representerer noe som ikke passer med Amalies bilde av

seg selv. Hun vil være liten og trygg og dermed framstår den heterofeminine kroppen som en trussel. En slik kropp kan altså bli forstått som noe abjekt som truer subjektets eksistens:

Videre i tråden skriver Engel at hun forstår akkurat hvordan Amalie har det. Engel er enig med Amalie i at det feminine er for mye, for stort. Samtidig er det uklart hva som er passe stort, hva det vil si å være «tynn nok.» Engel avslutter svaret med: «Noen ganger vil jeg bare slutte å eksistere ... Jeg frykter at jeg aldri kan bli tynn nok ...» En måte å forstå Engel på, er at det ikke er noen nedre grense for hva det vil si å være tynn nok. I så fall kan det å «slutte å eksistere» bli målet med sultingen. Nettopp det å kunne gå i oppløsning ser altså ut til å være en del av den feminine identiteten Engel streber etter. Til Alex skriver hun:

Jeg vil være den delikate og grasiøse typen som folk er redd for å ta på, fordi de er redd hun kan gå i stykker. en sånn iøynefallende, delikat skjønnhet. (Engel)

I denne posten presenterer Engel en bestemt type kvinne; hun er passe stor, delikat, og hun avtvinger ærbødighet fra sitt publikum. Engels idealkvinne er faktisk så tynn at omgivelsene ikke vil ta på henne fordi «de er redd hun kan gå i stykker.» Den tynne kroppen Engel vil ha representerer noe både skjørt og transcendent. Fordi en så tynn kvinne kan gå i oppløsning, blir hun beskrevet som urørlig, nærmest hellig. Engels idealkvinne balanserer mellom liv og død; hun kan sulte seg til døde, og framstår derfor både overmenneskelig og forgjengelig. På den måten framstår sult i Engels post som et uttrykk for handlekraft og makt (Bordo, 2004).

Sett under ett er det to kropper Engel forhandler fram i postene; den grenseløse kroppen og idealkroppen. Idealkroppen er tynn, skjør og «iøynefallende.» Den representerer en form for femininitet som ofte idealiseres i populærkulturen; den kyske og utilnærmelige (Bordo, 2004). Den grenseløse kroppen derimot, er stor og seksuell. Den har kurver - Engel kaller dem «overdrivelser.» «Overdrivelser» har konnotasjon til det overflødige og ekstreme. Å ha en feminin kropp virker altså mer ekstremt og farlig for Engel enn å slutte å eksistere.

Både i denne tråden og i bryst-tråden kobles ønsket om å være tynn og delikat sammen med ønsket om å ville unngå det mannlige blikket. Som Ugle223 skriver:

ja. Jeg vil fortsette å ligne et barn, og jeg blir forbanna når folk tror at jeg vil bli tynn sånn at gutter vil synes at jeg er attraktiv for jeg vil det stikk motsatte. Jeg vil ikke at menn skal bli tiltrukket av meg og jeg vil ikke bli seksualisert. (Ugle223)

Verken Ugle223, Skjelett93, Sult, Engel eller Amalie ønsker å framstå som seksuelt tilgjengelige. Snarere ønsker de å bli så tynne at omgivelsene blir tvunget til å ta hensyn og holde avstand. Å endre kroppen blir dermed en strategi for å bli «lest» på riktig måte som kvinner, og å ta avstand til visse former for femininitet. De forhandler fram den grenseløse femininiteten som uakseptabel, stor og skremmende. Den tynne femininiteten på den annen side, kan tilby en friere subjektivitet, borte fra det mannlige blikket.

5.2.3 Oppsummering

I denne delen kom det fram at kvinnene på MPA skiller mellom tynne, ideelle kropper og store, grenseløse kropper. Det ble også klart hvordan kvinnene forhandler fram forholdet mellom kroppstype og kjønn. Kvinnene forstår den tynne kroppen på en måte som knytter denne kroppen til en bestemt, attraktiv femininitet. De aseksuelle, opphøyde og distanserte kvalitetene ved den tynne kroppen blir forstått som attraktive, mens de overdrevne, seksuelle og grenseløse kvalitetene ved den kurvede kroppen blir oppfattet som noe svært uattraktivt. Kvinnene beskriver den kurvede kroppen som en kilde til fremmedgjøring og avsky. For dem er det viktig å ta minst mulig plass, og å ha den tynneste, skjøreste kroppen. Slik etablerer de et tydelig hierarki mellom henholdsvis anerkjente og uønskede kropper og femininiteter.

5.3 Drømmen om androgynitet

5.3.1 Androgyniteten kan vinnes og tapes

I den forrige analysedelen forhandlet kvinnene i diskusjonstråden fram to typer kropper; den tynne og den tykke. Den tynne kroppen ble beskrevet som langt mer attraktiv enn den tykke. I hierarkiet av kropper kvinnene på MPA forhandler fram, er det imidlertid den androgyne kroppen som er plassert øverst. Den androgyne kroppen beskrives alltid som tynn. De fleste sidestiller også den androgyne kroppen med den unge mannens kropp. De ønsker seg en tynn, flatbrystet og hengslete kropp med skarpe kanter (Johansson, 2017). For eksempel skriver UtenOst: «min ideal-estetikk dreier seg om tradisjonell androgynitet, skarpe kanter og hengslete kropper og greier.»

I en LGBTQ-tråd fra 2013 hvor både kvinner og menn deltar aktivt, gir flere uttrykk for at mannskroppen er det de forbinder med androgynitet. Dette synet kommer blant annet til uttrykk hos Rex, som identifiserer seg som mann:

Jeg er også designert hunkjønn ved fødselen, og selv om jeg offentlig identifiserer meg som mann, vil jeg privat identifisere meg som skeiv med dreining mot det maskuline. Jeg pleier å se på tynnspirasjon av menn fordi de ser så androgyne ut, som er det jeg streber etter. Jeg vet at identiteten min påvirket spiseforstyrrelsen, den forsterker den, og da jeg fikk den ga den meg en følelse av kontroll over min altfor feminine kropp (perfekt timeglass) på et tidspunkt hvor jeg ikke kunne begynne med å skifte kjønn. (Rex)

Rex skriver at «thinspiration»-menn ser androgyne ut, og at han vil ligne dem. Litt lenger ned i tråden gir Uno sin uforbeholdne støtte til Rex: «Dette. Alt dette. Jeg kjenner meg igjen i så mye.» Heller enn å ta utgangspunkt i hva ved dem selv de vil eliminere, som flere andre i tråden, fokuserer Rex og Uno på det de vil ha. For eksempel skriver Rex: «Jeg pleier å se på tynnspirasjon av menn fordi de ser så androgyne ut, som er det jeg streber etter.»

De fleste som skriver i tråden identifiserer seg som ikke-binære. Allikevel er det kun de feminine trekkene de distanserer seg fra. Det er altså bryster og kurver som kommer i konflikt med den androgyniteten de forhandler fram. Kurver blir koblet til det å være kvinne, og dermed å ha et kjønn. Den samme koblingen skjer ikke med tradisjonelt maskuline trekk, som muskler eller et flatt bryst. Snarere kodes disse maskuline trekkene som androgyne, og flere i tråden ønsker å utvikle slike trekk.

Favoriseringen av maskuline trekk blir tydelig i en post skrevet av IggyP like etter Rex. Postene virker relatert. Også IggyP vil ha en androgyn kropp med maskuline trekk, blant annet tydelige muskler. Dette har IggyP hatt før, skriver hen:

Jeg er ikke-binær og trives best med å framstå androgyn. Da jeg veide minst, med AA- bryster, hadde brystet mitt flatet seg ut til nesten ingenting, hoftene mine var tydelig smalere enn skuldrene, og på grunn av trening hadde jeg utviklet en god del muskler. Armene og skuldrene mine var så maskulinisert, det så til og med ut som om jeg hadde brystmuskler. For ikke å glemme at jeg stoppet å menstruere. Det var herlig. Jeg trenger å komme tilbake dit. (IggyP)

I denne posten beskriver IggyP hvordan kroppen endret seg i forbindelse med trening. Hen uttrykker en sterk identifikasjon med det å ha en muskuløs, trent kropp. IggyP beskriver treningskroppen som androgyn, med synlige muskler, brede skuldre, smale hofter, samt fravær av bryster og menstruasjon. På den måten forhandler IggyP fram en androgynitet som

ligger tett opp mot en tradisjonell maskulin framtoning. Samtidig uttrykker IggyP et sterkt savn overfor treningskroppen: «Det var herlig. Jeg trenger å komme tilbake dit.»

Det er nærliggende å lese savnet til IggyP som et uttrykk for tap av sosial posisjon. IggyP ønsker å framstille seg selv som androgyn. Fordi IggyP assosierer androgynitet med en trent kropp, og fordi hen ikke har tilgang på slik kropp lenger, blir heller ikke androgyniteten oppfattet som tilgjengelig. IggyP beskriver androgyniteten som noe fortidig, en slags tapt lykke: «Armene og skuldrene mine var så maskulinisert. (...) For ikke å glemme at jeg stoppet å menstruere. Det var herlig.» I dette utdraget framstår androgyniteten som en tapt subjektposisjon. Samtidig kan posisjonen vinnes tilbake ved å begynne å trene igjen. Slik blir det å trene en strategi for å utvikle seg i retning det subjektet IggyP ønsker å være.

IggyP fokuserer på treningskroppen. Ellers i tråden fokuserer de fleste på den tynne, kantete kroppen, det er den som blir gjenkjent som androgyn. Posten til IggyP åpner imidlertid for å gi den muskuløse, tydelig maskuline kroppen status som androgyn. På den måten utvider hen forståelsen av hva en androgyn kropp kan være. Samtidig repeteres ideen om at mannskroppen er kompatibel med androgynitet, mens kvinnekroppen ikke er det.

5.3.2 Den androgyne timeglassfiguren finnes

Gildra er den første i tråden som forestiller seg en androgyn kropp med kurver. Hun poster innlegget sitt etter XXY, som hevder at kurver er feminint: «Jeg hater virkelig å være tykk og formfull og sånn fordi det er åpenbart at jeg er en jente.» Gildra forhandler fram et annet blick på kurver:

Jeg identifiserer meg som femandro (androgyn, og lener meg mot det feminine). Jeg går for å være hun/henne for å passe inn i samfunnet. Og jeg føler bare at det er umulig å se androgyn ut med hauger av fett i veien. (...) Jeg vil ha en timeglassfigur, men jeg vil ikke ha bryster. Og siden mamma ikke vil gi meg de tingene jeg trenger for å binde dem (pluss at binding får meg til å se tykkere ut), og jeg ikke er gammel nok for å betale for min egen operasjon. Disiplinerer jeg meg selv for å oppnå androgynitet. Ingen pupper, en perfekt timeglassfigur. Jeg vil se ut som en jævla kjønnsløs fe. (Gildra)

Hos Gildra blir kvinnelige former beskrevet som helt kompatibelt med androgynitet. Gildra opplever seg selv som androgyn: «Jeg identifiserer meg som femandro (androgyn, og lener

meg mot det feminine).» Samtidig vil hun ha kurver: «Jeg vil ha en timeglassfigur, men jeg vil ikke ha bryster.» Dette den ene av to poster jeg har kommet over hvor timeglassfiguren blir assosiert med androgynitet, og får anerkjennelse. For Gildra signaliserer timeglassfiguren fravær av kjønn, noe hun oppfatter som attraktivt: «Jeg vil se ut som en jævla kjønnsløs fe.»

Timeglassfiguren består av «de rette» kvinnelige proporsjonene. Dermed blir den normalt forstått som hyperfeminin. Det kom til uttrykk tidligere i tråden, i posten til Rex: «(...) [spiseforstyrrelsen] ga meg en form for kontroll over min altfor feminine kropp (perfekt timeglass) på et tidspunkt hvor jeg ikke kunne begynne med å skifte kjønn.» Gildras forståelse av timeglassfiguren som kjønnsløs skiller seg med andre ord ut i det empiriske materialet. For henne er ikke timeglassfiguren for feminin, dersom kroppen er mager. Hun er imidlertid enig med de andre i tråden om at bryster og «overflødig fett» ikke er androgynt: «Og jeg føler bare at det er umulig å se androgyn ut med hauger av fett i veien.» Kroppen Gildra ser for seg som kjønnsløs skal altså være kurvet, men fettfri, uten synlige bryster.

Gildra skriver at hun er femandro; hun vil fjerne enkelte feminine trekk, som bryster, men beholde andre trekk, som timeglassfiguren. I mine øyne er dette en indikasjon på at hun oppfatter at deler av den heterofeminine kroppen er uforenelig med androgynitet. Samtidig forsøker hun å forhandle fram andre deler av den heterofeminine kroppen som forenelig med androgynitet, altså timeglassfiguren. Ved å beskrive timeglassfiguren som kjønnsløs, er det nærliggende å anta at hun ønsker å oppvurdere de feminine kurvenes betydning.

5.3.3 Den androgyne som overmenneskelig

Gildra skriver at hun vil se ut som «en jævla, kjønnsløs fe.» På tvers av ulike samtaletråder er det mange som skriver at de vil ligne feer og alver. Fe - «fairy» i originalposten - kan også bety homofil gutt. Den tolkningen jeg har landet på er imidlertid at referansen til feer og alver handler om å ville framstå som overmenneskelig og udefinerbar. For eksempel skriver Totoro følgende om hvorfor hun vil ha små bryster: «Jeg vil ha kroppen til ei tvetydig lita magisk fe.» En annen som vil se overmenneskelig ut (eventuelt ikke-menneskelig), er AnaFørst:

Jeg har et veldig kurvet skjelett uten mye kjøtt eller fett. (...) Det pleide å være noe veldig negativt for meg, men nå liker jeg det. Kroppen min ser litt overjordisk ut, avhengig av hvordan jeg kler meg. (AnaFørst)

Gildra, Totoro, og AnaFørst ser alle ut til å ville ha en kropp med udefinerbare og overmenneskelige trekk. Slike trekk finner de henholdsvis hos feen og i det overjordiske. I tillegg ønsker de å framstå som androgyne og kjønnsløse. En måte å forstå dette på er at de opplever at det er enklere bli gjenkjent som androgyne dersom de samtidig framstår som overmenneskelige. Ved å ha et overmenneskelig ideal, kan de plassere seg selv på utsiden av den menneskelige inndelingen i maskulin og feminin (Perrott, 2017; Stacey, 2015).

Gildra og Totoro er begge fascinert av feen. Feen er magisk, og kan følgelig antas å transcendere vår virkelighet. Feen er ikke menneske og må ikke forholde seg til menneskelige kategorier. Feen er verken kvinne eller mann, men noe ubestemmelig (Sandford, 1998). Det er nærliggende å anta at det tvetydige ved feen gjør det lettere for Totoro og Gildra å forstå den som androgyn og uten kjønn. Dermed vil trolig det å iscenesette seg selv som fe og overmenneskelig gjøre det lettere å overskride kulturelle kjønnsnormer (Perrott, 2017; Stacey, 2015). Dette kan være en av grunnene til at Totoro og Gildra oppfatter feen som attraktiv, og at AnaFørst oppfatter den overjordiske kroppen som attraktiv.

AnaFørst beskriver altså den magre, kurvede kroppen som «litt overjordisk.» Det er mulig å se for seg at hun mener at en tynn og kurvet kropp representerer noe som overskrider jordiske regler. Den samme kombinasjonen av det tynne og kurvede blir framhevet i Gildras post. Hun vil være tynn, uten bryster, men med en kurvet figur: «Jeg disiplinerer meg selv for å oppnå androgynitet. Ingen pupper, en perfekt timeglassfigur.» Både Gildra og AnaFørst forhandler fram kombinasjonen av det tynne og det kurvede som attraktivt og overskridende.

Det virker rimelig å anta at Totoro, AnaFørst og Gildra søker seg mot det ontologisk ubestemmelige. Dette viser seg gjennom interessen for det som er verken-eller, både-og, det androgyne og det overmenneskelige (Kristeva, 1982; Perrott, 2017; Sandford, 1998; Stacey, 2015). Det androgyne er som nevnt verken entydig feminint eller maskulint (Johansson, 2017). Det overmenneskelige på sin side både ligner og avviker fra det menneskelige, og kan være feminint eller maskulint. Ofte vil det overmenneskelige bli forstått som transcendent, og kodet som maskulint (Beauvoir, 2000; Ortner, 1972). Samtidig er det mystisk, flyktig og «magisk», som Totoro skriver, noe som ofte blir kodet som feminint (Beauvoir, 2000; Ortner, 1972). Det overmenneskelige har dermed den samme spennvidden som androgyniteten. Begge fenomener rommer motsetninger, hvilket gjør dem attraktive for de tre kvinnene.

Det androgyne og magiske kan også bli forstått som noe subversivt, noe som både er «uleselig», altså vanskelig å kategorisere, og samtidig - eller nettopp derfor, farlig og abjekt. En slik forståelse, hvor det abjekte og det uleselige blir forstått som overlappende fenomener, representerer et område hvor teoriene til Butler og Kristeva kan bli forent. Den magiske

blandingen av feminint og maskulint er både på utsiden av det heteronormative, og truende i sin kroppslige tvetydighet. Begge disse sidene ved «den magiske androgyniteten» gjør at den ikke kan bli anerkjent av de andre kvinnene i diskusjonstråden; denne typen androgynitet er snarere abjekt og må bli ekskludert (Butler, 2002; Phillips, 2014).

Totoro, AnaFørst og Gildra er marginale stemmer i det empiriske materialet. De forstår androgynitet i relasjon til det overmenneskelige, som noe overskridende og mystisk. Videre forstår de den kurvede kroppen som androgyn så fremt den er slank. Hovedtendensen på MPA er derimot å se på androgynitet som fravær av kvinnelige kurver. De tre utvider altså rommet for hva androgynitet kan være. Ved å inkludere tvetydige elementer i sin forståelse av en attraktiv kropp, viser de større aksept for elementer andre i tråden oppfatter som forstyrrende og abjekte. Samtidig er det viktig å merke seg at alle tre forstår androgynitet på en måte som ekskluderer en rekke kropp, for eksempel tykke kropp. De avviser også vanlige feminine trekk, som bryster. I neste avsnitt derimot, er det en kvinne som går enda lengre i å reforhandle hva det kjønnsnøytrale og/eller androgyne kan være.

5.3.4 Alt har potensialet til å være kjønnsnøytralt

Josefin ser ut til å ha identifisert tendensen til å ekskludere feminine trekk fra androgyniteten. Hun skriver at det vi ofte forbinder med androgynitet, i realiteten er noe maskulint:

(...) En av de tingene jeg tenker mye på om dagen er hvor ofte mange av oss som faller inn under gråsonen innenfor kjønnspekteret, har en tendens til å lene oss mot en såkalt «androgynitet» som i realiteten liggere tettere opp mot en soft maskulin framtoning. Jeg presenterer meg som veldig feminin/femme (for øyeblikket iført dinglede øredobber, rød leppestift, og en silkekjole på min svært avslappede arbeidsplass), og jeg føler at folk bruker det som en unnskyldning for å delegitimere kjønnsidentiteten min. Det vi så ofte kaller kjønnsmarkører, er det vi forbinder med cis-kvinner (bryster, hofter) og hvordan de framstår (skjørt, sminke), for selv der vi er ikke-konforme til kjønn, vil vi uintensjonelt falle tilbake på at *feminint = uønsket*. Alt har potensialet til å være kjønnsnøytralt, det er kun våre persepsjoner og antagelser som assosierer noe med et kjønn. (Josefin)

Josefin påpeker det arbitrære ved måten vi «kjønner» enkelte kropp, mens andre kropp forblir uten kjønn. Hun hevder at vi oppfatter den heterofeminine kroppen som den eneste

kjønnede kroppen: «Det vi så ofte kaller kjønnsmarkører, er det vi forbinder med cis-kvinner (bryster, hofter) og hvordan de framstår (skjørt, sminke).» Kroppene til cis-kvinner blir «kjønnet», ifølge Josefin. Cis-mannens kropp blir derimot ikke «kjønnet», han blir forstått som nøytral og umarkert. Slik Josefin ser det er verken maskulinitet eller androgynitet noe kjønnsnøytralt. For henne er ligger det de fleste non-binære medlemmene på MPA forstår som androgynt «tettere opp mot en soft maskulin framtoning.» Ifølge Josefin vil de som framstår som tradisjonelt feminine, slik hun selv gjør, ikke kunne «passere» som androgyne.

Josefin utfordrer de tradisjonelle forestillingene om hva som kan være androgynt eller kjønnsnøytralt: «Alt har potensialet til å være kjønnsnøytralt», skriver hun. Dermed forhandler hun fram et rom hvor det er helt åpent hva som bli gjenkjent som kjønnsnøytralt, androgynt, feminint, maskulint og så videre. Josefins poeng ligner altså på Butlers (2002); hva som blir regnet som kjønnsnøytralt er like konstruert som hva som regnes som feminint eller maskulint. Ethvert fenomen er alltid enten kjønnet eller avkjønnet (Butler, 2002; Johansson, 2017). Slik jeg forstår Josefin har den heteromaskuline kroppen blitt avkjønnet; den har blitt oppfattet som kjønnsnøytral. Slik hadde det ikke nødvendigvis trengt å være.

Foruten Josefin forsøker de fleste i diskusjonstråden å tilegne seg det vi kan kalle «den maskuline androgyniteten». Fra Josefins perspektiv representerer ikke denne strategien en mulighet for endring av maktforholdet mellom kjønnene. Snarere kan denne idealiseringen av androgyniteten forsterke devalueringen av den feminine kroppen. Josefin opplever for eksempel at identiteten hennes som ikke-binær blir devaluert når hun framtrer feminin på jobben: «Jeg presenterer meg som veldig feminin/femme (...) og jeg føler at folk bruker det som en unnskyldning for å delegitimere kjønnsidentiteten min.» Det er nærliggende å forstå Josefin dit hen at hennes identitet som «femandro» ikke blir anerkjent fordi hun er for feminin. Med andre ord ville det ifølge Josefin vært mulig bli gjenkjent som androgyn – på jobben, men trolig også i tråden - hvis hun hadde hatt en mindre feminin framtoning.

Josefin ser ut til å oppleve at hennes måte å gjøre androgynitet på ikke «virker.» Samtidig dekonstruerer hun tendensen de som diskuterer på MPA har til å idealisere «den maskuline androgyniteten.» Josefin legger merke til hvordan ønsket om å framstå androgyn og maskulin er drevet av et ønske om å få en nøytral subjektposisjon, altså å ikke bli redusert til sitt kjønn. Imidlertid er det ingen garanti for at en maskulin framtoning vil gi tilgang på en nøytral subjektposisjon, eller andre privilegier menn har (Beauvoir, 2000). Slike hindringer gjør ikke ønsket om en nøytral subjektposisjon noe mindre for kvinnene på MPA. Tvert imot er dette prosjektet et gjennomgående forhandlingstema i hele det empiriske materialet. Tendensen blir forståelig i lys av det Bordo (2004) skriver om kvinner og anoreksi:

Through her anorexia, by contrast, she has unexpectedly discovered an entry into the privileged male world, a way to become what is valued in our culture, a way to become safe, to rise above it all – for her, they are the same thing. (s. 179)

Josefin ser hvilken forståelse av androgynitet som dominerer på MPA, og hvorfor dette er problematisk. Hennes kritiske innspill framstår som en viktig korrigerende stemme i det empiriske materialet. Samtidig er det hun skriver om kropp og kjønn et unntak fra alt annet som fremkommer i det empiriske materialet. Det er med andre ord usikkert hvilken plass stemmer som hennes har på nettsamfunn som MPA. Josefin ser ikke ut til å bli validert av de andre i LGBTQ-tråden. Hun blir heller ikke motsagt. Derfor er det vanskelig å avlese hva konsekvensene av hennes korrigerer er, og om innlegget har resonans hos de andre i diskusjonstråden. At andre ikke forholder seg til innlegget hennes, kan ha flere årsaker, blant annet at de ikke forstår henne. I alle tilfeller viser posten at det finnes tydelige motstemmer på MPA, og at de har et kritisk blikk på hvordan kjønn og kropp blir forhandlet fram.

5.3.5 Oppsummering

Androgynitet framstår som en flytende størrelse i diskusjonstråden, og blir både knyttet til feminine, androgyne og maskuline uttrykk. Med unntak av Josefin har samtlige i tråden en forestilling om at en androgyn kropp ikke kan være feminin. Josefin er den eneste i det empiriske materialet som påpeker det sosialt konstruerte ved hvordan vi tillegger kropper og framtoninger kjønnete egenskaper. I diskusjonstråden hvor hun skriver er det ellers konsensus om at androgynitet er noe klart definert. Utover dette blir androgyniteten framstilt på til dels motsetningsfylte måter. Blant annet anerkjenner et mindretall på tre at en feminin kroppsfasong kan være androgyn. Disse tre ser på overmenneskelige, magiske vesener som androgyne, uten kjønn. Dernest sammenligner de sine egne kurvede kropper med de magiske vesenene. På denne måten forhandler de fram en kurvet kropp som tvetydig og kjønnsnøytral. I tråden for øvrig er det bred enighet om at kurver og andre feminine trekk er uforenelig med androgynitet. Oppsummert framstår androgyniteten til dels som en subjektposisjon, til dels som en faktisk fysisk kropp, og til dels som en måte å være i verden på. Alle kvinnene, også Josefin, er enige i at en nødvendig betingelse for å bli gjenkjent som androgyne, er å ha en tynn kropp. Denne forestillingen blir ikke utfordret på noe tidspunkt i diskusjonstrådene jeg har undersøkt.

6 Diskusjon

6.1 Oppsummering av hovedfunn

Denne oppgaven har undersøkt hvordan kvinner på nettforumet My Pro Ana forstår og forhandler kropp. Hvilke forbindelser kvinnene etablerer mellom kropp, kjønn og seksualitet, og de rangerer ulike kropper, har også blitt belyst. Dette kapitlet oppsummerer de temaene som har kommet fram i analysene, og drøfter de implikasjonene disse temaene har for psykologer og annet helsepersonell.

Noe av det jeg har vist i analysen er hvor sterk distanse og avsky kvinnene på MPA har overfor den kroppen som blir gjenkjent som heterofeminin. I samtlige diskusjonstråder uttrykte kvinnene på MPA at de ikke ønsket å ha en heterofeminin kropp. Deres negative forhold til denne kroppen utkrystalliserte seg som hovedtemaet i analysen, og kom til uttrykk på ulike måter. I første del av analysen viste jeg at kvinner forhandlet frem en forståelse av bryster som ubrukelige. Brystene ble beskrevet som noe funksjonelt i relasjon til menn og barn, men ikke i relasjon til kvinnes egen nytelse, eller som en positiv del av det å ha en kvinnekropp.

I delen om slanke og tykke kropper fremgikk det at kvinnene hadde den samme avskyen for andre deler av kroppen som ble gjenkjent som feminine, som hofter, rumpe og lår. Jeg viste at ønsket om å kutte eller skjære vekk disse kroppsdelene kunne bli forstått som et uttrykk for avsky og skam. Det kom også fram at kvinnene forbandt den kurvede kroppen med mer abstrakte kvaliteter, som overdrivelser, grenseløshet og å ta for mye plass. På den måten forhandlet de fram relasjoner mellom den kurvede kroppen og en bestemt type feminitet de oppfattet som uattraktiv. Det ble etablert konsensus om at den kurvede kroppen, eller «den tykke kroppen» som mange skrev, var mer seksuell og derfor eklere enn den tynne kroppen. Analysen viste også at kvinnene ønsket å distansere seg fra det de oppfattet som en ekkel type feminitet ved å bli tynnest mulig.

I tredje og siste del diskuterte jeg temaet androgynitet. Flere i diskusjonstrådene beskriver seg selv som ikke-binære. I den siste delen viste jeg hvordan de forhandlet fram den androgyne kroppen som en mer attraktiv kropp enn den heterofeminine kroppen. Samtidig ble det etter hvert synlig at forståelsen av androgynitet varierte en del. Noen knyttet androgynitet til en konkret, radmager kropp. For andre kunne en androgyn kropp være tynn og kurvet, og én kvinne utfordret selve ideen om at noe er iboende kjønnsnøytralt/androgynt. Jeg tolket også enkelte dit hen at de oppfattet androgynitet som en mental tilstand, og som en

subjektposisjon, noe Butlers teori gjorde meg oppmerksom på. Dermed ble det å være androgyn til dels løsrevet fra å ha en bestemt kropp.

Noe av det uventede som kom fram i analysen var at et lite mindretall av kvinnene betraktet den androgyne kroppen som overmenneskelig og magisk. De samme kvinnene anerkjente at en feminin kropp med kurver, som timeglassfiguren, kunne være androgyn. Disse kvinnene koblet det å ha et kurvet skjelett og samtidig være tynn til noe overskridende, mystisk og magisk. På den annen side kom det fram at det var uakseptabelt for dem å ha bryster og fett på kroppen.

En spenning i det empiriske materialet kom til uttrykk da Josefin utfordret de andre i diskusjonstråden til å tenke mer fleksibelt omkring kjønn, og å innse i hvor stor grad kjønn var en konstruksjon. Selv om Josefin representerte et viktig alternativt perspektiv i det empiriske materialet, var det ingen andre som gikk i dialog med henne. Dessuten utfordret hun ikke andre forståelser av kropp, for eksempel at den tynne kroppen var den mest attraktive kroppen. På den måten både utfordret og anerkjente hun etter min mening de andres måte å forstå kropp på.

Felles for alle diskusjonstrådene var den høye emosjonelle intensiteten som kom til uttrykk. Kvinnene utviklet også en felles identitet basert på avvisning av den heterofeminine kroppen. Den ble forstått som ekkel, samtidig som den var en del av kvinnene selv. Denne dobbeltheten ble vanskelig for kvinnene å forene, noe som kom til uttrykk i ønsket om å kutte av seg bryster og kurvede kroppsdelar. Ved hjelp av Kristevas begrep det abjekte viste jeg hvordan kvinnes avsky kunne handle om å føle at egen integritet ble truet. En heterofeminin kropp ble forstått som «ikke-meg»; den ga kvinnene en følelse av at de ikke hang sammen som personer. I lys av Kristevas teori ble det klart at kvinnene på MPA ikke klarte å akseptere seg selv på grunn av den abjekte heterofeminine kroppen. På den måten ble Kristevas teori brukt til å utforske relasjonen mellom kvinnes følelser, kropp og identitet.

Den svært tynne kroppen ble forhandlet fram som den mest attraktive kroppen i samtlige diskusjonstråder. Den ble knyttet til ulike positive egenskaper, og til ulike kjønnsuttrykk. Noen koblet den tynne kroppen til det (hyper)feminine, andre forstod den som androgyn, og for atter andre framstod den som maskulin og mektig. For øvrig ble den tynne kroppen forbundet med autonomi og å sette grenser for menns seksuelle tilnærmelser. Slik framstod den som veien til en enklere og friere hverdag; en hverdag kvinnene kunne drømme om. En slik tendens til å ville anerkjenne en tynn kropp, er ikke uventet på et anoreksi-forum.

I analysearbeidet fremkom det altså at den eneste kroppen kvinnene var enige om å anerkjenne, var en tynn kropp. Den tynne kroppen representerer det man i lys av Butlers teori

kan forstå som en gyldig og anerkjent subjektposisjon. Alle andre kropper og kjønnsuttrykk ble vurdert opp mot denne kroppen. Den heterofeminine kroppen på sin side, representerte en skremmende og utflytende subjektposisjon. Denne kroppen ble avvist, trolig fordi kvinnene opplevde at de ved å ha den ble redusert til bare en kropp, bare et begjærsubjekt.

Kvinnenes måte å forstå tynne og heterofeminine kropper, reflekterer en utbredt kulturell forestilling omkring kropp og kjønn. Den går ut på at en tynn kropp er maskulin, aseksuell og forbundet med en abstrakt fornuft, mens en feminin, kurvet kropp er knyttet til naturen, seksualitet og nettopp *kroppslighet* (Johansson, 2017; Ortner, 1972; Shiva, 2016). Dette paradokset, at kvinners kropper har blitt sett på som mer kroppslige enn menns, har blant annet Grosz påpekt: «Women are somehow *more* biological, *more* corporeal, and *more* natural than men» (Grosz, 1994, s.14, forfatterens utheving).

At kvinnene på MPA forbinder den tynne kroppen med frihet kan altså henge sammen med at denne kroppen kulturelt sett har blitt forstått som en androgyn, tenkende kropp; en «ikke-kropp.» En slik kropp har ikke noe kjønn, og er dermed ikke bundet opp av Butlers heteroseksuelle matrise. En «ikke-kropp» ser derfor ut til å være svært attraktiv for kvinnene på MPA. Behovet for å ikke ha en kropp kom blant annet til uttrykk i Engels idé om at å bli tynn nok kunne skje ved å gå i oppløsning, altså å dø. Oppsummert virket det livsviktig for kvinnene på MPA å bli tynne og å distansere seg fra den store, heterofeminine kroppen.

6.2 Bidrag til diskusjonen om pro-ana-samfunn

Det er nødvendig å se temaene som viste seg i diskusjonstrådene på My Pro Ana i lys av den generelle utviklingen på Internett. Nettsamfunn som My Pro Ana er en del den subkulturelle sfæren som har utviklet seg på nett i løpet av de siste tiårene. På disse nettstedene kontrolleres ikke informasjonsflyten av sentrale kulturelle forståelser, men av forståelser innad i interessefellesskapet. Når det enkelte medlem navigerer i informasjonsflyten på My Pro Ana, er det synspunkter blant likesinnede som tillegges vekt. Psykologi er altså kun en av mange autoriteter som trekkes inn i diskusjoner (Bilgrei, 2018; Holland et.al., 2018).

Som det fremkom i analysen er My Pro Ana et nettsamfunn hvor de kollektive aspektene ved forhandling av kropp spiller en vesentlig rolle. Samtidig som de forhandler, understreker kvinnene at de ser og forstår hverandre. En slik sosial dynamikk skaper tilhørighet til subkulturen på MPA, og spiller en særlig viktig rolle fordi kvinnene der tilhører en marginalisert gruppe (Bilgrei, 2018). Støtten gjør det også mulig for kvinnene å utfordre

kulturelle forståelser av kropp og identitet. På denne måten representerer MPA et sted hvor kvinner kan redefinere hvem de er og etablere sitt eget personlige narrativ (Bilgrei, 2018).

Internettetsamfunn som MPA bygger altså tillit og identitetsfellesskap *bottum-up*, ved at medlemmene har de samme problemene og felles interesser (Bilgrei, 2018). Studier tyder på at pro-ana-samfunnene over tid har blitt stadig mer basert på en slik relasjonsbygging (Boero & Pascoe, 2012). *Bottum up*-dynamikken fasiliterer utvikling av sosiale strukturer som både kan bekrefte og utøve motstand overfor kulturelt dominerende forståelser av kropp. For eksempel så vi at det utviklet seg en konsensus blant kvinnene på MPA om å anerkjenne den radmagre kroppen som mest attraktiv. I så måte blir et viktig spørsmål hvorvidt gruppedynamikken på MPA gir grunn til bekymring ut fra et klinisk perspektiv.

Fellesskapet MPA tilbyr kan trolig ha en terapeutisk effekt (Holland et.al., 2018, s. 530). Den sosiale støtten kan blant annet bidra til å motvirke isolasjon, som mange med spiseforstyrrelser opplever (Williams & Riley, 2013). Sosial støtte har også vist seg å øke livskvalitet og behandlingsresponsivitet hos pasienter med anoreksi (LaRocca & Scogin, 2015; Roehrle & Strouse, 2008). Samtidig medfører personaliseringen på slike fora at det å delta i diskusjonstråder forplikter. Fordi sidene tilbyr fellesskap og vennskap kan det være vanskelig å løsrive seg fra dem emosjonelt (Boero & Pascoe, 2012). Dette har flere sider, i og med at kvinner selv oppgir hvor viktig det er å få anerkjent sykdomserfaringer (Conti, 2016).

Som tidligere nevnt har mange uttrykt bekymring for innholdet på pro-ana-forum (Holland et.al., 2018; Williams & Riley, 2013). Flere hevder at å bruke slike fora bidrar til utvikling eller opprettholdelse av et helseskadelig forhold til kropp og mat. Samtidig er forskningen omkring pro-ana-sidene sprikende. Det er fortsatt usikkert rundt hva slags effekt det å bruke pro-ana-sider har, i og med at innholdet på de ulike sidene varierer kraftig (Williams & Riley, 2013; Yom-Tov, Brunstein-Klomek, Hadas, Tamir & Fennig, 2016).

Som nevnt viser flere studier at mange kvinner opplever det som positivt å befinne seg på et pro-ana-forum. Dias (2003) beskriver som nevnt pro-ana-sidene som et «safe-space» for kvinner som føler seg marginalisert og trenger et fellesskap hvor de kan dele vanskelige følelser knyttet til kropp og mat. Et argument for å gå i dialog med pro-ana-sidene kan altså være at det vil øke forståelsen for verdien sidene har for kvinnene som bruker dem.

For øvrig er det grunn til å revurdere om pro-ana er et dekkende begrep for innholdet på slike sider. Eksempelvis fant en metastudie av pro-ana/pro-mia-sider at de fleste av dem ikke betraktet anoreksi som en livsstil, men som en sykdom (Riley et.al., 2009). Flere studier har også vist at kvinner på pro-ana-sider forholder seg til anoreksi både som en lidelse og som en identitet (Holland et.al., 2018, s. 524). Enkelte studier har også vist at kvinner andre

regner som friske, ikke selv ønsker å beskrive seg som rehabilitert, men snarere som både friske og syke (Conti, 2016). I tillegg blir kropp omtalt på overlappende måter på pro-ana-sider og pro-rehabiliterings-sider. Dette tyder på at det er mer sammensatte forståelser av kropp på begge typer sider en tidligere antatt (Holland et.al., 2018; Riley et.al., 2009).

Holland et.al. (2018, s. 529) hevder på sin side at pro-ana-samfunn leverer verktøy for å forhandle fram en måte å være i verden på for dem som allerede har anoreksi. På den måten kan slike samfunn være et frirom for dem som har vansker med å bli friske, men vil lære seg å håndtere å leve med anoreksi. Av den grunn hevder de at sidene representerer et mer realistisk tiltak for dem med spiseforstyrrelser enn det en del medisinske tiltak gjør. Et slikt argument kan være kontroversielt, og Holland et.al. (2018, s. 528) understreker at de ikke ønsker å underslå lidelsen som er forbundet med spiseforstyrrelser. Snarere påpeker de de glidende overgangene som eksisterer mellom kulturelt akseptable måter å snakke om kropp og diett på, og måtene disse temaene blir snakket om på pro-ana-sider.

I arbeidet med oppgaven har min egen forståelse endret seg. Den promoteringen av spiseforstyrrelser jeg antok kunne være tilstede på pro-ana-forum, var ikke-eksisterende i de diskusjonstrådene jeg analyserte. Måten å snakke om kropp på bar absolutt preg av at kvinnene hadde et vanskelig forhold til kropp. Samtidig lignet de på rådende kulturelle måter å snakke om kropp på; kanskje mer enn det er behagelig å ta inn over seg som helsepersonell.

Retorikken som benyttes i møte med pro-ana-forum - at de promoterer anoreksi og fanger sårbare individer i et farlig spisemønster, ble altså ikke bekreftet i det empiriske materialet jeg studerte (Holland et.al., 2018; Rodgers et.al., 2015). Ingen av kvinnene i diskusjonstrådene gjorde sin sultepraktis til et spørsmål om livsstil. Snarere fortalte de hvor strevsomt det var å slite med forholdet til egen kropp. På den annen side ble kun en brøkdel av diskusjonstrådene på MPA undersøkt, og det er mulig at andre deler av nettforumet inneholder et mer klassisk pro-anoreksi-budskap. Pro-ana-sider har en sammensatt brukergruppe, og det er uklart hvor representative kvinnene i denne studien er (Dias, 2003).

Min oppgave føyer seg inn i studier som trekker paralleller mellom innholdet på pro-ana-forum og det flere omtaler som vår spiseforstyrrede kultur. Kulturen er spiseforstyrret i sin angst for fett, og i sin enorme fokusering på selvkontroll (Holland et.al., 2018; Musolino, Warin, Wade & Gilchrist, 2015). Derfor argumenterer forskere som Holland et.al. (2018) for helseinnsats som retter seg mot det overordnede miljøet individet befinner seg i. De ønsker å skape en samtale i helsevesenet «(...) that moves beyond sickness, prevention and cure, to recognise that all subjectivities exist in dialogue with both sickness and cure» (s. 529).

Fra mitt ståsted er det viktig å anerkjenne både de problematiske og de nyttige sidene ved pro-ana-forum. Det innebærer å forstå at individene på sidene er kjennetegnet av både motstand og underkastelse overfor psykologiske og medisinske forståelser av kropp og helse. Jeg følger Holland et.al. (2018, s. 530) som oppfordrer helsepersonell til å anerkjenne sidenes verdi til tross for at de eksponerer symptomer som er assosiert med spiseforstyrrelser. Å skulle fjerne pro-ana-sider er ellers en strategi som har vist seg så og si umulig å gjennomføre i praksis (Dias, 2003; Holland et.al., 2018). I tillegg viser en slik strategi begrenset forståelse for hvordan sidene hjelper kvinner med å håndtere egen kroppslighet (Holland et.al., 2018).

Psykologer kan dra nytte av kunnskap omkring hvordan kvinner forhandler kropp og kjønn. Da er det helt nødvendig å forstå hvilke kropper kvinnene opplever som problematiske, og hvorfor. Denne oppgaven er et bidrag til en slik forståelse. Det er etter mitt syn ikke tilstrekkelig å kun kritisere pro-ana-sidene ut fra eget kliniske ståsted. Noen forskere og psykologer, som Dias (2003), Chang & Bazarova (2016), Digitale (2010), Ferreday (2003), Holland et.al. (2018), Mussolino et.al. (2015) og Warin (2006), har alt nyansert bildet av pro-ana-sidene, og vist at stemmene på sidene representerer et verdifullt perspektiv på kropp. Flere psykologer bør imidlertid anerkjenne den egenverdien sidenes forståelse av kropp kan ha. Dette gjelder også beskrivelser av kropp som oppfattes som usunne fra et klinisk ståsted (Holland et.al., 2018). På denne måten kan psykologer og annet helsepersonell trolig også få innsikt i problemstillinger knyttet til kropp og kjønn som berører så og si alle kvinner, også dem som ikke utvikler spiseforstyrrelser.

6.3 Begrensninger

I arbeidet med denne oppgaven ble både teoriene til Butler og Kristeva viktige. Særlig Butlers teori ble mye brukt for å forstå hvilke kropper kvinnene på MPA anerkjente og hvilke de nedvurderte. En innvending som kan rettes mot bruken av Butlers teori er imidlertid at fordi kropp hos henne blir forstått som noe språklig konstituert, kan de materielle og fenomenologiske aspektene ved kroppen bli borte (Moi, 1999). Det vanskelige forholdet kvinnene på MPA har til kroppen knyttes dermed ikke i tilstrekkelig grad til hvordan det erfares å være i verden med deres kropper.

Denne svakheten ved Butlers teori har jeg forsøkt å motvirke ved å kombinere Butler med Kristeva, som er mer orientert mot den materielle kroppen. Jeg har også forsøkt å ta høyde for at ulike aspekter ved kroppen kan konstrueres i større eller mindre grad (Shilling, 2013). For eksempel er det lettere å se hvordan kvinnes forståelse av estetikk og

heteroseksuelt samspill primært forhandles fram språklig, enn deres opplevelse av at kroppen er tung, at de blir slitne og at brystene er i veien.

På den annen side er det sannsynlig at språklige og materielle aspekter ved kroppen virker inn på hverandre når kvinnene skal forstå kropp. Selv om jeg har tatt høyde for dette i oppgaven, har jeg ikke gått i dybden av et slikt samspill. Butler kan i noen grad være egnet til å utdype interaksjonen mellom kropp og språk. Samtidig er ikke kropper med fysiske plager og funksjonsnedsettelse et tema i hennes forfatterskap. Dermed kommer hennes teori til kort overfor kvinnes erfaring av at en feminin kropp hemmer utfoldelsen deres. Når kvinnene skriver om det å ha smertefullt store bryster, er dette noe Butler i begrenset grad kan brukes til å forstå. Det samme gjelder opplevelsen av å være skjør fordi en har en tynn kropp.

En annen innvending ved bruk av performativitetsteori, er at den ikke tar høyde for intrapsykeiske forhold (Young, 2005). Dermed blir ikke kvinnene på MPA sine subjektive tilstander, emosjoner eller identitetsutvikling et fokus. På den annen side vil performativitetsteori kunne rette søkelyset mot vesentlige kollektive og kulturelle aspekter ved hvordan subjekter går fram for å forstå seg selv som selvidentiske over tid.

Butlers teori kan også passe godt i en online-kontekst hvor kropp blir framstilt ved hjelp av språk. Samtidig vil Butler ha vansker med å gi kroppen betydning uavhengig av eksterne faktorer som sosiale systemer og kulturelle forståelsesmåter (Moi, 1999). Butler er muligens ikke egnet til å si noe om de individuelle følelsene kvinnene på MPA har utviklet overfor kroppen. Dette representerer en svakhet ved Butlers tilnærming som hun deler med andre sosialkonstruktivistiske tilnærminger.

På den annen side *må* ikke følelser som forakt nødvendigvis leses som psykologiske tilstander, men kan også forstås som en type sosial eller kulturell praksis (Bordo, 2004; Butler, 2002; Fahs, 2017). På den måten er det mulig å argumentere for at Butlers teori omkring det å gjøre kjønn er relevant i møte med forhandling og «praktisering» av følelser på MPA. Allikevel er Kristevas teori omkring abjeksjon bedre egnet til å belyse kvinnes negative følelser overfor kroppen, og hvordan identiteten deres ble forstyrret på grunn av kroppen. Samtidig er Kristevas teori om abjeksjon ikke egnet til å redegjøre for spesifikke sosiokulturelle forhold, eller for å forstå forholdet mellom kjønn, kropp og makt. De to teoriene har altså ulike styrker og svakheter, hvilket er grunnen til at de ble kombinert i analysen.

En generell kritikk som kan rettes mot oppgaven, er at den ikke undersøker menn sin forståelse av kropp og kjønn. Samtidig har fokuset i denne oppgaven vært på å få fram variasjonen i forståelser av kropp og kjønn kvinner imellom.

7 Avslutning

Det eksisterer allerede et etablert forskningsfeltet omkring pro-ana-forum, men feltet er fortsatt relativt lite og ukjent for mange. I tillegg er det meg bekjent ikke gjort studier som fokuserer spesifikt på hvordan den heterofeminine kroppen blir forstått på disse foraene, eller hvordan den blir posisjonert i relasjon til andre kropp og kjønnsuttrykk, som androgynitet. Slike forhold blir imidlertid undersøkt i denne oppgaven; den viser hvordan kvinner kan oppleve ikke bare tykke kropp som et problem, men mer spesifikt den voksne, heterofeminine kroppen. Oppgaven belyser også hvordan avvísning av den heterofeminine kroppen og det den representerer kan bli et viktig identitetsprosjekt.

Videre tilbyr oppgaven psykologer verktøy for å kunne reflektere omkring forholdet mellom kjønn og aktørskap i bestemte sosiale situasjoner. Den synliggjør hvordan seksualitet kan bli assosiert med å bare være en kropp og et objekt, og hvordan det å bli tynn nærmest kan representere en kamp for å overleve som subjekt. Den tynne kroppen kan være attraktiv fordi den medfører frihet fra tvungen heteroseksualitet. På denne måten bidrar oppgaven til økt forståelse av de eksistensielle og følelsesmessige aspektene bak ønsket om å bli tynn. Oppgaven løfter samtidig fram mulige sammenhenger mellom en heteroseksuell dynamikk og negative følelser hos kvinner, deriblant hat og selvforakt.

I tillegg gir oppgaven kunnskap om kulturelle forståelser av kropp og kjønn. Denne kunnskapen kan med fordel benyttes terapeutisk langt mer enn det som blir gjort i dag (Holland et.al., 2018; Holmes, 2016; Smolak & Murnen, 2004). En begynnelse kan være å gjøre kvinner bevisst på og sammen utfordre kulturelle forestillinger om kropp og kjønn (M. Burns & Tyrer, 2009, s. 230). En slik terapeutisk tilnærming vil kunne redusere kroppspress ved å justere kvinners forventning til eget utseende (Holmes, 2016). Det vil også kunne bidra til at kvinner skaper identiteten sin på bakgrunn av andre faktorer enn kropp og kjønn. Her har feministisk terapi gode behandlingsforløp å vise til. Bevisstgjøring omkring kjønnsroller og forventninger knyttet til kjønn har en sentral plass i denne terapiformen (Holmes, 2016).

Til sist vil jeg understreke at det er utfordrende å gi konkrete råd om hvordan helsepersonell bør forholde seg til pro-ana-samfunn som My Pro Ana. Trolig er det viktig å møte slike subkulturer med større forståelse. Snarere enn å forby og sanksjonere pro-ana-sidene, bør vi nok erkjenne den evnen sidene har til å hjelpe kvinner med å reforhandle kulturelle forståelser av kropp - forståelser som i seg selv er dypt problematiske. En slik respektfull linje vil trolig gjøre det lettere for kvinner som bruker pro-ana-sider å leve mindre skamfulle og isolerte liv.

Litteraturliste

- Alvesson, M. & Sköldbberg, K. (2009). *Reflexive methodology: new vistas for qualitative research*. London: Sage.
- Bakken, A. (2018). *Ung data. Nasjonale resultater (NOVA Rapport 8/18)*. Hentet fra <http://www.nova.no/>
- Beauvoir, S. D. (2000). *Det annet kjønn* (2. utg.). Oslo: Pax Forlag.
- Benton, C. & Karazsia, B. T. (2015). The effect of thin and muscular images on women's body satisfaction. *Body image*, 13, 22-27 doi: <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2014.11.001>
- Bilgri, O. R. (2018). Broscience: Creating trust in online drug communities. *New Media & Society*, 20 (8), 2712-2727. doi: <https://doi.org/10.1177/1461444817730331>
- Boero, N. & Pascoe, C. J. (2012). Pro-anorexia communities and online interaction: Bringing the pro-ana body online. *Body & Society*, 18 (2), 27-57. doi: <https://doi.org/10.1177/1357034X12440827>
- Boffey, D. (2015, 2. august). Teenage girls are skipping meals as weight anxiety soars. *Guardian*. Hentet fra <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2015/aug/01/teenage-girls-want-to-lose-weight-survey>
- Boon, S. & Pentney, B. (2015). Virtual lactivism: Breastfeeding selfies and the performance of motherhood. *International Journal of Communication*, 9, 1759-1774. Hentet fra <file:///Users/maiasiverts/Downloads/3136-15492-1-PB.pdf>
- Bordo, S. (2004). *Unbearable weight: Feminism, Western culture, and the body* (2. utg.). Berkeley: University of California Press.
- Brannon, L. (2016). *Gender: psychological perspectives*. New York: Routledge.
- Budgeon, S. (2003). Identity as an Embodied Event. *Body & Society*, 9 (1), 35-55. doi: <https://doi.org/10.1177/1357034X030091003>
- Burns, J. (2016, 4. oktober). Pressure to look perfect hits girls' confidence, say Guides. *BBC News*. Hentet fra <https://www.bbc.com/news/education-37543769>
- Burns, M. & Tyrer, J. (2009). Feminisms in practice: challenges and opportunities for an eating issues community agency. I H. Malson & M. Burns (Red.), *Critical feminist approaches to eating dis/orders* (s. 221-232). London: Routledge.
- Butler, J. (2002). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity* (2. utg.). New York: Routledge.
- Butler, J. (2011). *Bodies that matter: On the discursive limits of "sex"*.

doi: <https://doi.org/10.4324/9780203828274>

- Carr, A. (2016). *The handbook of child and adolescent clinical psychology: A contextual approach*. London: Routledge.
- Chang, P. F. & Bazarova, N. N. (2016). Managing stigma: Disclosure-response communication patterns in pro-anorexic websites. *Health Communication, 31* (2), 217-229. doi: <https://doi.org/10.1080/10410236.2014.946218>
- Cho, J. (2018). *Evaluating Qualitative Research*. New York: Oxford University Press. Hentet fra <https://books.google.no/books>
- Coiro, J. (2003). Reading comprehension on the Internet: expanding our understanding of reading comprehension to encompass new literacies. (Exploring Literacy on the Internet). *The reading teacher, 56* (5), 458-465. Hentet fra <https://www.jstor.org/stable/20205224>
- Conti, J. E. (2016). “I don't think anorexia is the way out”: reconstruction of meaning in women's narratives of anorexia nervosa over 10 years. *Journal of Constructivist Psychology, 29* (2), 165-183. doi: <https://doi.org/10.1080/10720537.2015.1072485>
- Cromby, J. (2015). *Feeling bodies: embodying psychology*. New York: Palgrave Macmillian.
- Day, K. & Keys, T. (2008). Starving in cyberspace: A discourse analysis of pro-eating-disorder websites. *Journal of Gender Studies, 17* (1), 1–15. doi: <https://doi.org/10.1080/09589230701838321>
- Dias, K. (2003). The Ana Sanctuary: Women’s Pro-Anorexia Narratives in Cyberspace. *Journal of International Women’s Studies, 4* (2), 31-45. Hentet fra <http://vc.bridgew.edu/jiws/vol4/iss2/4>
- Digitale, E. (2010, 12. april). First large-scale analysis of pro-eating disorder websites conducted by Stanford/Hopkins researchers. Hentet fra <https://med.stanford.edu/news/all-news/2010/06/first-large-scale-analysis-of-pro-eating-disorder-websites-conducted-by-stanfordhopkins-researchers.html>
- Dodgson, J. E. (2019). Reflexivity in Qualitative Research. *Journal of Human Lactation, 35* (1), 1-3. doi: <https://doi.org/10.1177/0890334419830990>
- Drake, C. E., Primeaux, S. & Thomas, J. (2018). Comparing Implicit Gender Stereotypes Between Women and Men with the Implicit Relational Assessment Procedure. *Gender Issues, 35* (1), 3-20. doi: <https://doi.org/10.1007/s12147-017-9189-6>
- Fahs, B. (2017). Mapping ‘Gross’ Bodies: The Regulatory Politics of Disgust. I A. Elias, R. Gill & C. Scharff (Red.), *Aesthetic Labour: Rethinking Beauty Politics in*

- Neoliberalism* (s. 83-99). London: Palgrave Macmillan. doi:
<https://doi.org/10.1057/978-1-137-47765-1>
- Fardouly, J., Diedrichs, P. C., Vartanian, L. R. & Halliwell, E. (2015). The mediating role of appearance comparisons in the relationship between media usage and self-objectification in young women. *Psychology of Women Quarterly*, 39 (4), 447-457. doi: <https://doi.org/10.1177/03616843155581841>
- Ferreday, D. (2003). Unspeakable bodies: Embodiment and the pro-ana community. *International Journal of Cultural Studies*, 6 (3), 277–295. doi: <https://doi.org/10.1177/13678779030063003>
- Ferris, J. E. (2003). Parallel discourses and “appropriate” bodies: Media constructions of anorexia and obesity in the cases of Tracey Gold and Carnie Wilson. *Journal of Communication Inquiry*, 27 (3), 256-273. doi: <https://doi.org/10.1177/0196859903252848>
- Franco, J. (2018). The Difficult Job of Being a Girl: Key Themes and Narratives in Contemporary Western European Art Cinema by Women. *Quarterly Review of Film and Video*, 35 (1), 16-30. doi: <https://doi.org/10.1080/10509208.2017.1347866>
- Frederick, D., Forbes, M., Jenkins, B., Reynolds, T. & Walters, T. (2015). Beauty standards. *The International Encyclopedia of Human Sexuality*, 113-196. doi: <https://doi.org/10.1002/9781118896877.wbiehs046>
- Fredrickson, B. L. & Roberts, T. A. (1997). Objectification theory: Toward understanding women's lived experiences and mental health risks. *Psychology of women quarterly*, 21 (2), 173-206. doi: <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1997.tb00108.x>
- Frosh, S. (2016). *For and against psychoanalysis* (2. utg.). London: Routledge. doi: <https://doi.org/10.4324/9780203028575>
- Garner, D. M., Garfinkel, P. E., Schwartz, D. & Thompson, M. (1980). Cultural expectations of thinness in women. *Psychological reports*, 47 (2), 483-491. doi: <https://doi.org/10.2466/pr0.1980.47.2.483>
- Grogan, S. (2016). *Body image: Understanding body dissatisfaction in men, women and children* (3. utg.). London: Routledge.
- Grosz, E. (1992) Julia Kristeva. I E. Wright (Red.), *Feminism and psychoanalysis: A critical dictionary* (s. 197-198). London: Blackwell.
- Grosz, E. (1994). *Volatile bodies: Toward a corporeal feminism*. Bloomington: Indiana University Press.

- Grosz, E. (2018). *Space, time and perversion: Essays on the politics of bodies*. New York: Routledge.
- Haraway, D. (1988). Situated knowledges: The science question in feminism and the privilege of partial perspective. *Feminist studies*, 14 (3), 575-599. doi: 10.2307/3178066
- Harding, S. (1989). Is there a feminist method. I N. Tuana (Red.), *Feminism and science* (s. 18-32). Hentet fra <https://books.google.no/books>
- Hauge, M.-I. (2002). *Kropp, klær, seksualitet. Konstruksjoner av kjønn blant jenter i 12-14 års alderen* (Hovedfagsoppgave). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim.
- Hauge, M.-I. Hauge (2005). Den nye kulturpsykologien. *Impuls*, 59 (1), 4-9.
- Holland, K., Dickson, A. & Dickson, A. (2018). 'To the horror of experts': reading beneath scholarship on pro-ana online communities. *Critical Public Health*, 28 (5), 522-533. doi: 10.1080/09581596.2017.1382681
- Holmes, S (2016). 'Blindness to the obvious'? Treatment experiences and feminist approaches to eating disorders. *Feminism & Psychology*, 26 (4), 464-486. doi: <https://doi.org/10.1177/0959353516654503>
- Høeg, E. (2018, 17. oktober). Utfordrer berøringsangst for kvinnebrystet. Hentet fra <http://kjonnsforskning.no/nb/2018/10/utfordrer-berøringsangst-for-kvinnebrystet>
- Johansson, K. (2017). *Undressing the Androgynous Body: Analysing Gender Equality in the Representation of Androgynous Bodies within Contemporary Swedish Fashion* (Masteroppgave). Stockholms universitet.
- Johnson, M. (2016). Pragmatism, Cognitive Science, and Embodied Mind. I R. Madzia & M. Jung (Red.), *Pragmatism and embodied cognitive science: From bodily intersubjectivity to symbolic articulation* (s. 57-72). Berlin: Walter de Gruyter.
- Johnson, K. & Martínez-Guzmán, A. (2019). The Social Psychology of Gender and Sexuality: Theory, Application, Transformation. I K. C. O'Doherty & D. Hodgetts (Red.), *The SAGE Handbook of Applied Social Psychology* (s. 102-125). London: SAGE Publications Limited.
- Kelly, C. R. & Hoerl, K. E. (2015). Shaved or Saved? Disciplining Women's Bodies. *Women's Studies in Communication*, 38 (2), 141-145. doi: <https://doi.org/10.1080/07491409.2015.1027088>

- LaRocca, M. A. & Scogin, F. R. (2015). The effect of social support on quality of life in older adults receiving cognitive behavioral therapy. *Clinical gerontologist*, 38 (2), 131- 148. doi: <https://doi.org/10.1080/07317115.2014.990598>
- Lee, R. (2018). Breastfeeding bodies: Intimacies at work. *Gender, Work & Organization*, 25 (1), 77-90. doi: <https://doi.org/10.1111/gwao.12170>
- Lennon, K. (2014). Feminist Perspectives on the Body. I E. N. Zalta (Red.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Hentet 1. januar 2019 fra <https://plato.stanford.edu/archives/fall2014/entries/feminist-body/>
- Levine, M. P. & Smolak, L. (2018). Prevention of negative body image, disordered eating, and eating disorders: an update. I S. Wonderlich, J. Mitchell & M. de Zwaan (Red.), *Annual review of eating disorders* (s. 1-14). London: Taylor & Francis Group.
- Lupton, D. (2018). *Fat*. London: Routledge.
- Madsen, O. J. (2010). *Den terapeutiske kultur: kritiske essays*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Malterud, K. (2016). Theory and interpretation in qualitative studies from general practice: Why and how? *Scandinavian Journal of Public Health*, 44, 120–129. doi: <https://doi.org/10.1177/1403494815621181>
- McKinley, N. M. (2017). Ideal weight/ideal women: Society constructs the female. I J. Sobal (Red.), *Weighty Issues*, (s. 97-115). London: Routledge.
- Misra, G. & Gergen, K. J. (1993). On the place of culture in psychological science. *International Journal of Psychology*, 28 (2), 225-243. doi: <https://doi.org/10.1080/00207599308247186>
- Moi, T. (1999). *What is a woman?: and other essays*. New York: Oxford University Press.
- Morrow, O., Hawkins, R. & Kern, L. (2015). Feminist research in online spaces. *Gender, Place & Culture*, 22 (4), 526-543. doi: <https://doi.org/10.1080/0966369X.2013.879108>
- Musolino, C., Warin, M., Wade, T. & Gilchrist, P. (2015). ‘Healthy anorexia’: The complexity of care in disordered eating. *Social Science & Medicine*, 139, 18–25. doi: <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2015.06.030>
- Nielsen, H. B. (2017). *Feeling gender: A generational and psychosocial approach*. London: Palgrave Macmillian.
- Nylander, K. S. (2018). *Prosjekt perfekt: Press sin rapport om kroppspress 2018* (Press, 2018). Hentet fra <https://press.no/wp-content/uploads/2018/03/Rapport-digital.pdf>
- Ortner, S. B. (1972). Is female to male as nature is to culture? *Feminist studies*, 1 (2), 5-31. doi: 10.2307/3177638

- Perrott, L. (2017). Bowie the cultural alchemist: performing gender, synthesizing gesture and liberating identity. *Continuum*, 31 (4), 528-541. doi: <https://doi.org/10.1080/10304312.2017.1334380>
- Phillips, R. (2014). Abjection. *Transgender Studies Quarterly*, 1 (1-2), 19-21. doi: <https://doi.org/10.1215/23289252-2399470>
- Perrott, L. (2017). Bowie the cultural alchemist: performing gender, synthesizing gesture and liberating identity. *Continuum*, 31(4), 528-541.
- Piercy, L. (2018, 30. Mai). What a new study reveals about selfies and teenage body image. Hentet fra <https://phys.org/news/2018-05-reveals-selfies-teenage-body-image.html>
- Prentice, D. A. & Miller, D. T. (2007). Psychological essentialism of human categories. *Current directions in psychological science*, 16 (4), 202-206. Doi: <https://doi.org/10.1111/j.1467-8721.2007.00504.x>
- Price, J. & Shildrick, M. (2017). Openings on the Body: A Critical Introduction. I J. Price & M. Shildrick (Red.), *Feminist theory and the body: a reader* (s. 1-14). doi: <https://doi.org/10.4324/9781315094106>
- Rich, A. (1980). Compulsory Heterosexuality and Lesbian Existence. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 5, 631–660. Hentet fra <https://www.journals.uchicago.edu/doi/pdfplus/10.1086/493756>
- Riley, S., Rodham, K. & Gavin, J. (2009). Doing Weight: Pro-Ana and Recovery Identities in Cyberspace. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 19, 348–359. doi: 10.1002/casp.1022
- Robinson, L., Prichard, I., Nikolaidis, A., Drummond, C., Drummond, M. & Tiggemann, M. (2017). Idealised media images: The effect of fitspiration imagery on body satisfaction and exercise behaviour. *Body Image*, 22, 65-71.
- Rodgers, R., Lowy, A., Halperin, D. & Franko, D. (2015). A Meta-Analysis Examining the Influence of Pro-Eating Disorder Websites on Body Image and Eating Pathology. *European Eating Disorders Review*, 24 (1), 3-8. doi: <https://doi.org/10.1002/erv.2390>
- Roehrle, B. & Strouse, J. (2008). Influence of social support on success of therapeutic interventions: A meta-analytic review. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 45 (4), 464. doi: <http://dx.doi.org/10.1037/a0014333>
- Rosa, M. D. (2018, 27. mars). Unge helt ned i 12-årsalderen vil endre på utseendet sitt. *Dagsavisen*. Hentet fra <https://www.dagsavisen.no>
- Sandford, C. (1998). *Bowie: Loving the alien*. Boston: Da Capo Press.

- Sarner-Levin, K., Canetti, L., Latzer, Y., Bonne, O., Lerer, B. & Bachar, E. (2018). Anorexia Nervosa, Selflessness, and Gender-role Identity: A Study of Daughters and Parents. *Isr J Psychiatry*, 55 (1), 25-34. Hentet fra https://cdn.doctorsonly.co.il/2018/06/05_Anorexia-Nervosa-Selflessness.pdf
- Segal, L. (2015). *Why feminism?: gender, psychology, politics*. Cambridge: Polity Press.
- Shilling, C. (2013). *The Body in Social Theory*, (2. utg.). London: Sage.
- Shiva, V. (2016). *Staying alive: Women, ecology, and development*. London: North Atlantic Books.
- Silverman, D. (2016). *Qualitative Research*, (4. utg.). London: Sage.
- Skårderud, F. (2004). Den kommuniserende kroppen – spiseforstyrrelser og kultur. *Tidsskriftet den Norske Legeforening*, 124, (s. 2365-2368). Hentet fra <https://tidsskriftet.no/2004/09/tema-spiseforstyrrelser/den-kommuniserende-kroppen-spiseforstyrrelser-og-kultur>
- Skårderud, F. (2009). Modningsangst. Mannen som ikke kunne vokse opp. Peter Pans forfatter James M. Barrie. *Tidsskrift for norsk psykologforening*, 46, 548-563. Hentet fra <https://psykologtidsskriftet.no/fagartikkel/2009/06/mannen-som-ikke-kunne-vokse-opp-peter-pans-forfatter-james-m-barrie-1860-1937?redirected=1>
- Skårderud, F. (2013, 28. desember). Kroppen er den nye sjelen. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/i/bovv/Kroppen-er-den-nye-sjelen>
- Smolak, L. & Murnen, S. K. (2004). A Feminist Approach to Eating Disorders. I J. K. Thompson (Red.), *Handbook of eating disorders and obesity* (s. 590-605). New York: John Wiley & Sons Inc.
- Soukup, M. & Dvoráková, M. (2016). Anthropology of body: the concept illustrated on an example of eating disorders. *Slovak Ethnology / Slovensky Narodopis*, 64 (4), 513-529. Hentet fra https://www.sav.sk/journals/uploads/0109140307%20sn4_2016-soukup-dvorakova.pdf
- Stacey, J. (2015). Crossing over with Tilda Swinton - the Mistress of "Flat Affect". *International Journal of Politics, Culture, and Society*, 28 (3), 243-271. doi: <https://doi.org/10.1007/s10767-014-9193-8>
- Søndergaard, D. M. (1996). *Tegnet på kroppen: køn: koder og konstruktioner blandt unge voksne i Akademia*. København: Museum Tusulanums Forlag.
- Vrabel, K. (2018, 22. mai). Hva er kroppspress? *Norsk psykologforening*. Hentet fra <https://www.psykologforeningen.no>

- Warin, M. (2003). Miasmatic calories and saturating fats: Fear of contamination in anorexia. *Culture, Medicine & Psychiatry*, 27, 77–93.
- White, E. K., Warren, C. S., Cao, L., Crosby, R. D., Engel, S. G., Wonderlich, S. A., Mitchell, J. E., Peterson, C. B., Crow, S. J. & Le grange, D. (2016). Media exposure and associated stress contribute to eating pathology in women with Anorexia Nervosa: Daily and momentary associations. *International Journal of Eating Disorders*, 49 (6), 617-621. doi: <https://doi.org/10.1002/eat.22490>
- Widdows, H. (2018). *Perfect Me: Beauty as an Ethical Ideal*. New Jersey: Princeton University Press.
- Williams, C. & Riley, S. (2013). Finding support and negotiating identity. An analysis of the structure and content of newbie posts and their elicited replies on five pro-eating disorder websites. *RESET. Recherches en sciences sociales sur Internet*, 2, 1-18. doi: [10.4000/reset.117](https://doi.org/10.4000/reset.117)
- Witz, A. (2000). Whose bodies matters? Feminist sociology and the corporeal turn in sociology and feminism. *Body & Society*, 6 (2), 1-24. doi: <https://doi.org/10.1177/1357034X00006002001>
- Yom-Tov, E., Brunstein-Klomek, A., Hadas, A., Tamir, O. & Fennig, S. (2016). Differences in physical status, mental state and online behavior of people in pro-anorexia web communities. *Eating behaviors*, 22, 109-112. doi: <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2016.05.001>
- Young, I. M. (2005). *On female body experience: "Throwing like a girl" and other essays*. New York: Oxford University Press.